

הישיבה המאה-ושמונים-ושמונה של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, א' באדר ב' התשמ"ו (12 במרס 1986)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: אי-סיקור הולם של ביקור נשיא קוסטה-ריקה בכנסת כ"מבט לחדשות".

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה.

כרשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה

ב. שאלות בעל-פה

הציבור, נאכף החוק ככל האמצעים החוקיים העומדים לרשות המשטרה.

2. זריקת ביצים או כל חפץ אחר, בהתקיים שאר יסודות העבירה, מהווה חקירה, כמשמעותה בהוראת סעיף 37א לחוק העונשין 1977. אולם, כאשר בנסיבות מקרה קונקרטי, וכזה הוא, כנראה, המקרה של השאלת, לא ניתן להוכיח את יסודות עבירת החקירה, ניתן לעתים לכסס אישום בגין עבירה על חוק הניקיון. אני לא למדתי מה שקרה שם ביסודיות, אבל אני מבין שלא בדיוק פגעו כך. האם נכון הדבר?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): נכון.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, נעבור לשאלות בעל-פה. אני מזמין את חברת הכנסת שולמית אלוני להגיש שאלתא בעל-פה לשר עזר ויצמן.

154. התפרעויות ציבוריות

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ביום שבת, 8 בפברואר 1986, הגעתי להופעה באולם "מופת", ומחרץ לאולם ובאולם התפרעו כמה אנשי "כך", זרקו ביצים, קיללו, גידפו והניפו אגרופים, וזאת במשך למעלה מחצי שעה, אגב צעקות רמות ודברי גידופין שהפריעו לקיום האספה.

שאלותי הן:

1. מה הן ההנחיות הניתנות למשטרה במקרים כאלה, והאם ההגנה הניתנת למתפרעים חייבת להיות גדולה יותר או שווה להגנה הניתנת לציבור הנמצא שם בתום לב, והנהוג באופן תרבותי?

2. האם מתייחסת המשטרה לזריקת ביצים על איש ציבור כעל "זיהום מקום ציבורי", ואם כן — מדוע?

3. כאשר אנשים מתפרעים באולם ומפריעים לציבור, האם אין למשטרה זכות להפסיק אותם ולהרחיקם בטרם תהיה התנגשות בינם לבין הקהל?

4. האם אתה מוכן להביא את ההנחיות שניתנו בעניין זה לידיעת כלל הציבור, כדי שנוכל לדעת כיצד לנהוג בעתיד?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. בבקשה, אדוני השר עזר ויצמן.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני ממלא מקומו של השר בר-לב, ואני מקווה שאהיה מסוגל לענות על השאלה הנכבדה, ואם לא — ייתכן שנצטרך לחכות לשר בר-לב, שיחזור לתוספתות.

1. לא עולה על דעת המשטרה לספק הגנה למתפרעים ולפרועי חוק, תהיה הסמכה אשר חרטו על דגלם אשר תהיה. להיפך, קו הפעולה הננקט על-ידי המשטרה הוא, שבכל מקרה שבו לכאורה נערכת עבירה, או שמתעורר חשש להפרת שלום

3. משטרת ישראל פועלת להבטחת שלום הציבור ולאכיפת החוק, וזאת בלא שתנקוט עמדה בכל הנוגע לחכניה של אספת חבר בני-אדם זה או אחר, בדרך כלל קריאות ביניים במהלך התכנסות, כדוגמת זו, אינן מהוות סכנה לשלום הציבור, אלא שבמקרה דנן התנהג מר פרטוש — אני מבין שזה שמו של הפוגע — מזכיר תנועת "כך" בסניף פתח-תקווה, בצורה פרובוקטיבית, בשגרו קריאות גנאי וקריאות ביניים, ומכאן החלטת מפקד הכוח המשטרתי, ששהה במקום, להוציאו מהאולם.

בעקבות המעשים הללו ננקטו במשטרה צעדים להעמדתו של מר פרטוש לשיפוט מהיר, באשמה לכאורה של הפרת הסדר הציבורי.

4. אין מדובר בהנחיות ובהוראות החכיות כמגירת סתרים, אלא בהוראות החוק, שהן נחלת הכלל, ועל-פיהן חובה על הכול לנהוג, הן על הציבור לשדרותיו והן על המשטרה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אלוני.

האחת ביפו, והאחת ליד בנייני האומה בירושלים. לגבי מה שקרה ליד "בנייני האומה" — אני יודעת שיש עד היום פצועים שעוד לא החלימו ממכות אנשי המשטרה. הם נפצעו כאשר באו להפגין נגד "כך", והם הפגינו באופן חוקי.

האם יש בדעת המשטרה לברר האם אין פה התנהגות של איפה ואיפה מצד המשטרה, במקרים שיש הפגנות של "כך" ובמקרים שיש הפגנות נגד "כך"?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אדוני-השר, בבקשה.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

אני אסתכן בניסיון לחשובה, אם כי אני כבר אוניר שאני מאוד ממליץ לבקש מהשר בר-לב, לאחר שובו מנסיעתו, לבדוק את השאלות, הן של חברת הכנסת אלוני והן של חבר הכנסת וייס.

אבל אסתכן ואומר, שלפי מה ששמעתי, וגם לפי תדריך מאוד קצר שקיבלתי, אני מעריך שהנהלים קיימים, ואני רוצה לומר לחברת הכנסת חייקה גרוסמן שקשה לי להאמין שיש הנחיה לנהוג איפה ואיפה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

השר הודיע, ואני מודיע בשמו, שכל נושא ההתפרעויות והתקיפות ייבדק על-ידי המשטרה. יש פה גם הצעה לסדר-היום על מה שקרה ביפו. מנקודת התצפית שלי, לא אגיד מניסיוני, אני יכול לומר, שכאשר קורה מעשה חריג במשטרה, בדרך כלל נותנים את הדין. לא אגיד שאני, בתור אודה במדינת ישראל, חבר כנסת ושר בממשלת ישראל, מאושר תמיד ממה שקורה. אבל מאוד לא הייתי רוצה שהיום, בהיעדרו של שר המשטרה חיים בר-לב, יינתן "טיפול" למשטרה. אני חושב שעוד עכשיו, לפי מה שאני שמעתי, במקרים שאני נתבקשתי לטפל, נעשית חקירה, וודאי לא היו הנחיות.

לשאלתו של חבר הכנסת שבת וייס בנושא של שינוי נהלים ושינוי חוקים — זה ודאי עניינו של השר הממונה. כאשר יחזור אדוות לו על כך, ואמליץ לפניו לפחות להאזין כקשב רב למה שאמרת.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אני אבקש מסגנית מזכיר הכנסת להעביר את הדיון הזה לשר המשטרה ולבקש שהוא ייתן מילואים בכתב לחברי הכנסת ששאלו את השאלות, לגבי כל אותם תחומים שהשר ויצמן אמר כאן שהוא אינו יכול לענות עליהם.

153. נסיעתו של אורי אבנרי לירדן

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מזמין את חבר הכנסת גרשון שפט להגיש שאלתא בעל-פה לשר הפנים.

גרשון שפט (התחיה-צמח):

השאלה נוגעת לנסיעתו של אורי אבנרי לירדן, אודה לכתוב השר אם ישיב-לי:

1. האם יצא אורי אבנרי לירדן באישור ראש הממשלה או באישור ובתמיכתך?

2. אם כן — על סמך מה ניתן לו האישור?

3. אם לא — האם יועמד אורי אבנרי לדין בגין כניסה לארץ איב ומפגשים עם אויבים?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אומנם שר המשטרה איננו, וממלא מקומו ודאי אינו בקיא, לפי הודאתו האישית, בנהלים שם, אך בכל זאת חובתי להעלות את השאלה, ולו למען הפרוטוקול בלבד.

מי שזורק ביצים כאספה במקום פומבי, מקום שמקומן הטבעי של ביצים איננו בר, לכאורה זוהי תקיפה. מה שקרה באותו מקרה, והוא המחייב בדיקה, הוא שהיתה הסכמה והיה חיאות בין המשטרה ובין התוקפים, והשוטר אמר לו: אם תזרוק את זה לרגליה, לא נאשים אותך בתקיפה. לכן ביקשתי את ההנחיות, ולכן שאלתי האם המשטרה חייבת להנחות אנשים שבאים להתפרע, וזה לא רק בנוכחותי. יש חברי כנסת אחרים, שכרגע אינם נוכחים כאן — יאיר צבן ויוסי שריד — והם הופיעו בחודשים האחרונים באותו מקום וזכו לאותה קבלת פנים. על כן רציתי לקבל הנחיות: האם המשטרה מנחה את התוקפים מהו גבול התקיפה שעד אליו אפשר להאשים את המתפרעים בסעיף קל יותר? כי אם במקרה שלי לא פגעו בי ממש, הרי לפחות היה ניסיון לפגוע מבחינת החוק.

שנית, אדוני, כאשר אנשים מתפרעים באולם מלא במשך 35 דקות ואינם נותנים לפצוע פה, אייאפשר לקרוא, לזה קריאות בניינים. ואם לא התיינה הנחיות בגדון, יצטרך כל איש ציבור לקחת אתו שומרי ראש, שיעמדו מול המתפרעים האלה, וזו המשטרה, אשר איננה מגיבה על בקשות של ציבור תרבותי, תיאלץ להפריד בין הנצים, וכמובן תעצור את שני הצדדים. השאלה היא, האם זה מה שאנחנו צריכים לעשות כדי ליהנות מהגנת המשטרה?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות לשאלה לחבר הכנסת שבת וייס.

שבת וייס (המערך):

השר ויצמן, כתקן של שר המשטרה, בהמשך לשאלה השנייה של חברת הכנסת אלוני — התפרעות באספות איננה תופעה חדשה, ואני גם רוצה לומר, שמיליציות פרטיות כאלה או אחרות של מפלגות ותנועות, גם הן אינן תופעה חדשה. היו תקופות שהיו צריכים לקחת את הסדרנים של המשטרה, או באספות אחרות סדרנים של בית"ר, כדי לשמור על הנואם וכדי לשמור על המסגרת. אנוני ודאי איננו רוצים לחזור לתקופה הזאת.

לי יש הרגשה — וימיד לאחר שאביע אותה אציג את השאלה — שבכלים החוקיים הקיימים לא יכולה משטרת ישראל להתמודד עם תופעת הבהגות. על כן נשאלת השאלה, מדוע לא חבוא יוזמה מצד שר המשטרה, מצד משרד המשטרה, לקביעת כלים חוקיים נוספים הנחוצים לה כדי להתמודד עם הבעיה הזאת. אם זה לא ייעשה, נעמד ככל מקרה בפני המצב העדין והמורכב הזה שבו נבקש פעילות חריגה מבחינה משפטית ומבחינה כלכלית המשטרה, כדי לטפל במקרה חריג, ויש פה מקרה חריג. אנחנו רוצים לטפל בו בכלים הרגילים שבידינו, היום הדבר בלתי אפשרי.

השאלה היא: מה היוזמה שאתם תנקטו בתחום זה ותביאו אלינו? לבית-המחוקקים, כדי שנסיעע לכם?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. חברת הכנסת חייקה גרוסמן, בבקשה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, אין לי ברירה אלא להשוות את תגובת המשטרה במקרה הזה, שחברת הכנסת אלוני עוררה, למקרים אחרים שבהם היו הפגנות נגד "כך", שתי הרגומאות לכך הן:

נעשה שנים מספר במרוקו, לדוגמה, שמקבלת חיירים ואורחים מישראל בהיקף רחב, וכפי הנראה מסתמנת התופעה הזו גם במדינות ערביות אחרות, והדוגמה האחרונה היא ירדן. האם אין שר הפנים חושב, שבאופן עקרוני יש לישראל עניין לעודד תופעה כזאת, ולא להערים מכשולים על דרכם של ישראלים שיכולים למצוא דרך לבקר בארצות ערביות?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים י"ח פרץ:

לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת שפט, אם אני יודע מה היה בלבד ומה היה בדעתו — זה עניין של נבואות. כבר נאמר בתלמוד, שמא חורבן הבית ניתנה נבואה אתה יודע למי. אין לי נבואה.

אשר לשיקולים הביטחוניים והמדיניים — אם לומר לך את האמת, קטונתי מלקבוע בנושאים של שיקולים מדיניים וביטחוניים, אני לא האיש לזה. אינני מיומן לכך, אינני מוסמך לכך, אבל, כאשר הגורמים המוסמכים לכך, גם לענייני ביטחון, גם לענייני מדיניות, גם לענייני ממשלה, גם לענייני משפט, קובעים וממליצים שיצא — מי אני שאבוא ואומר, שמשיקולים מדיניים וביטחוניים אני אוסר את יציאתו?

גאולה כהן (התחיה-צמח):

מה זה מי אתה? אתה שר הפנים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברת הכנסת גאולה כהן, נא לא להפריע.

שר הפנים י"ח פרץ:

אני שר הפנים — — —

גאולה כהן (התחיה-צמח):

— — —

עכדיאלוהב דראושה (המערך):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברת הכנסת גאולה כהן וגם אתה, חבר הכנסת דראושה: אני מבקש לא להפריע.

חיים רמון (המערך):

מה עם שמיר? גם שמיר שמע.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

רבותי, אם אתם שואלים שאלות, תחכו גם לתשובות. חברת הכנסת גאולה כהן, אני צריך לקרוא אותך לסדר? תני לו לענות.

שר הפנים י"ח פרץ:

ברשותך, רק תשובה קצרה לגאולה כהן: אני מסכים עם חברת הכנסת גאולה כהן שאני שר הפנים. אני באמת-שר הפנים, לא שר הביטחון, לא שר החוץ, לא יועץ משפטי ולא ראש ממשלה. בשיקולים האלה יש גורמים שהם מוסמכים לקבוע. אני לא מוסמך לקבוע. ואם אני מקבל המלצה מארבעת הגורמים, שהם הגורמים העיקריים והאחרים לנושאים האלה במדינה, אני לא סבור שזה יהיה הגון מצדי לבוא ולומר: משיקולים מדיניים-ביטחוניים אני מתנגד.

ביחס לדברים של חבר הכנסת אמנון לין — אם הוא הצטייד בדרכון גרמני או ישראלי, זה לא ידוע לי. אני מוכן

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. בבקשה, אדוני שר הפנים.

שר הפנים י"ח פרץ:

מו אורי אבנרי, עורך "העולם הזה", הגיש בקשה לראש הממשלה ובה הוא ביקש שתאושר יציאתו לרכת-עמון. על-מנת לקיים ריאיון שהובטח לו, כדבריו, עם המלך.

בסעיף 5 לתקנות שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), התש"ט-1948, נאמר: "לא יצא אדם לאחת הארצות המפורטות בסעיף 2(א) לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), חשי"ד-1954, אלא בהיתר משר הפנים". אשר על כן, הופנתה אלי הבקשה מלשכת ראש הממשלה להמשיך הטיפול.

היתר היציאה ניתן לאחר התייעצות בין ראש הממשלה, שר החוץ, שר הביטחון והיועץ המשפטי לממשלה, ובהמלצתם. מובן שלאחר הסכמת ארבעת הגורמים המרכזיים במדינה בתחום זה, ולאחר המלצתם, לא היתה לי עילה לסרב לבקשה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שפט.

גרשון שפט (התחיה-צמח):

1. האם אתה מוכן לאשר או להכחיש — האם היה אורי אבנרי אחראי לרצח משה-אומתן סודי, שאנחנו איננו יודעים עליו?

2. האם אין סכנה שהידברות עם גורמי אש"ף בירדן — וכידוע אורי אבנרי כבר נפגש אתם בנסיבות אחרות ובמקומות אחרים — והפעם מטעם ראש הממשלה, תביא גם גורמים אחרים לדעה, שאנחנו מוכנים לנהל משא-ומתן עם אש"ף? אילו טענות יהיו לנו כלפי גורמים אחרים אשר יעשו זאת, כשאנחנו בעצמנו אולי נותנים יד לדברים כגון אלה?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. חבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

1. אדוני השר, בעקבות האירוע עם אורי אבנרי התפרסם, שהוא נושא דרכון גרמני. האם כאשר הוא יצא וביקש רישיון לריאיון עם המלך, הוא דיווח למשרד הפנים שהוא יתקבל ברכת-עמון, בנסיעתו ממצרים לרכת-עמון, על סמך דרכון גרמני? על כל פנים, המידע שהתפרסם ברכת-עמון היה, שהוא הטעה את השלטונות ברכת-עמון והציג את עצמו כעיתונאי בעל דרכון גרמני. אינני יודע אם זה נכון, ואני מבקש אינפורמציה.

2. כבוד השר, אמרת שהוא ביקש מראש הממשלה, משר הביטחון ומשר החוץ אישור לנסיעה לצורך ריאיון עם המלך. בהסתמך על הכטחה שניתנה לו מטעם המלך לנהל אתו שיחה וריאיון, האם ידוע לך, כבוד שר הפנים, אם הוא קיבל גם שלוחות מדינית מטעם הממשלה לנהל שיחות עם המלך?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. חבר הכנסת מתתיהו פלד, בבקשה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני מבקש לשאול את שר הפנים, אם אין הוא חושב שזו תופעה חיובית באופן עקרוני, שמדינות ערביות, גם כאשר אין להן קשרים דיפלומטיים עם ישראל, מוכנות לאפשר לאזרחים ישראלים לבוא לבקר, כחיירים או כעיתונאים, כפי שהדבר כבר

לכדוק את הדבר, לעדכן אותך ולהשיב לך תשובה. אני יודע
איזה דרכון היה לו.

שבת וייס (המערך):

שר הפנים י"ח פרץ:

בסדר. הוא שאל על אינפורמציה שאינה בידי. לא ידוע לי
איזה דרכון היה לו. בשאלתה לא נשאלתי. לו הייתי נשאל
איזה דרכון, הייתי בודק. לא בדקתי את זה.

האם הוא קיבל שליחות מדינית מטעם הממשלה לנהל
שיתוף עם המלך? — עד כמה שאני מעודכן — לא, אבל
לאלוקים פתרונים.

לחבר הכנסת פלד, ששאל האין זה חיובי שמדינות ערביות
מזמינות יהודים — יכול להיות שזה חיובי, יכול להיות שזה
לא חיובי. אבל יש חוק: מפגש במדינת אויב או עם אנשים
ששייכים לסקטור שנקרא אויב אסור על-פי חוק. דעתי האישית
לא מעלה ולא מורידה. יש חוק והחוק קובע.

היו"ר ד' בן-מאיר:
תודה רבה.

גרשון שפט (התחיה-צמח):
אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה אחת.

היו"ר ד' בן-מאיר:
לא, אי אפשר, אני מצטער.

גרשון שפט (התחיה-צמח):
ראש הממשלה — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

נכון: וראש הממשלה התיר לשר הפנים לענות את
התשובה.

אני מומין את חברת הכנסת חייקה גרוסמן להציג שאלתה
בעל-פה לשר החינוך והתכנון.

152. העברת כספים ממשרד החינוך והתכנון לשר הפנים
חייקה גרוסמן (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החינוך והתכנון, השבוע או
לפני שבוע, כפי שפורסם, הועברו מיליון ו-300,000 דולר
ממשרד החינוך לידי שר הפנים לפעילות תורנית. הכסף יועבר
באמצעות עמותה ששמה "אל המעיין", אשר בהנהלתה יושב
יחד עם השר פרץ עוד חבר כנסת אחד של ש"ס, רפאל פנחס;
השר פרץ הוא אחד משלושת מורשי התחיה וחבר הכנסת
רפאל פנחסי הוא הגזבר של העמותה.

שאלותי הן:

1. האם אין בפרשה זאת עבירה על החוק? האם מותר
להפקיד כסף, שמקורו בקופת המדינה, לרשותו הפרטית של
השר ואנשיו?

2. מדובר בפעילות חינוכית שתמומן על-ידי העמותה
האמורה — למה הכוונה? האם יאסרו מחזיקי הקופה מפגשים
בין נוער יהודי לערבי? האם יטפחו בעזרת פעילות חינוכית
זאת דעות כי אסונות נגרמים בשל אי-קיום מצוות, חילול שבת,
החזקת מזוזות פגומות וכיוצא באלה, או יופעלו נורמות
חינוכיות המקובלות במדינה?

3. האם תהיה למשרד החינוך השפעה כלשהי או ביקורת
על ההוצאות של העמותה?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. בבקשה, אדוני שר החינוך והתכנון.

שר החינוך והתכנון י"ב נבון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שהשאלתה
של חברת הכנסת גרוסמן מכוססת על ידיעה שהופיעה
בעיתונות והוכחשה על-ידי משרדנו, אבל אין חובה לקרוא את
הידיעה או ההכחשה. אענה על השאלות:

1. עד היום לא הועברו לעמותה "אל המעיין" כספים
כלשהם ממשרד החינוך והתכנון. סכום התמיכה העומד
לרשות העמותה מתקציב משרדנו הוא כ-600,000 דולר, ולא
מיליון ו-300,000. כפי שציינה חברת הכנסת בשאלתה, בקשת
העמותה הנ"ל לאשר את ההקצבה טרם נדונה במסגרת ועדת
ההקצבות של המשרד. שכן עדיין אין באגף לתכנון תורנית,
שהיא היחידה המתאמת בין העמותה לבין הוועדה, קריטריונים
מתאימים להקצבה. הקריטריונים המוצעים בעניין זה הועברו
לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה וטרם אושרו על-ידו.

2. אם וכאשר תועבר ההקצבה המיועדת לעמותה הנ"ל,
היא תועבר, כאמור, על-פי קריטריונים בהמלצת האגף לתכנון
תורנית במשרדנו.

3. הביקורת הכספית והמינהלית של העמותה תהיה זהה
לביקורת שמשרדנו מקיים על כל הגופים הנתמכים על-ידו,
דהיינו, על-פי כללי המינהל המקובלים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות לעוד שאלה לחברת הכנסת חייקה
גרוסמן.

חייקה גרוסמן (מפ"ס):

אני מודה לשר על התשובה, שהבררים עדיין לא נעשו,
אבל בהחלט אפשרי שזה ייעשה. מה שהייתי מבקשת לדעת
הוא: האם העמותה הזאת, במידה שהיא תקבל ההקצבה, תהיה
בביקורת גם על תוכנית הלימודים, שלה, ולא רק לפי
קריטריונים פורמליים? למשל, האם יהיה שם חינוך ציוני או
חינוך שמדבר רק בהגדרה סתמית על אהבת ישראל?

והשאלה הנוספת: האם גם מוסדות אחרים שמגיישים
תוכנית מקובלת ואשר עומדים בקריטריונים ייפלו באותה
קטגוריה ויוכלו לקבל את ההקצבות האמורות?

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת שפט, בבקשה.

שר הפנים י"ח פרץ:

את שופעת אהבת ישראל. אני לא יכול להתאפק.

חייקה גרוסמן (מפ"ס):

גרשון שפט (התחיה-צמח):

שאלתי לשר החינוך והתכנון היא לא בקשר לעמותה
הנדונה, שאינני יודע עליה פרטים. שאלתי היא באופן כללי:
מתי מוכנים שר החינוך ושר הדתות והממשלה וכולם להפסיק
את הצורה הזאת של כספים ייחודיים ולחלק אחת ולתמיד
למוסדות ולמכוני מחקר כפי שמגיע, כמו לאוניברסיטאות
וכולם, ולא לעבור כל שנה את הבידול הזה מחדש? אני חושב
שיש ישיבות, יש מכוני מחקר, יש מקומות של תורה שמגיעים
להם הקצבות בזכות הכסף שמגיע לתלמידים, לחוקרים,
לרבנים וכדומה, לא צריך כל שנה לעבור את כל מדורי
הייסורים האלה מחדש. מת, אדוני שר החינוך, תהיה הקצבה
כפי שצריכה להיות באוניברסיטה ובכל מוסד אחר?

לתוכנית לימודים. לא מדובר כאן על תוכנית לימודים אלא על פעולות שאולי אינן מקובלות עלייך. חברת הכנסת גרוסמן. אבל יש בכנסת הזאת קשת רחבה של דעות והשקפות. וודאי אי-אפשר שתוכנית אחת, לא תוכנית לימודים אלא תוכנית פעולות, תהיה מתאימה לכל ההשקפות בבית הזה.

אנחנו איננו קובעים את התכנים של "אל המעיין". כי גוף זה איננו במסגרת הגופים שאנחנו מקציבים להם כספים. כיוון שכאמור אין אלה תוכניות לימודים אלא תוכניות תרבות, מחקר וכדומה.

ברור שכל הנושא של כספים ייחודיים נולד בעקבות מצב פוליטי מסוים, והלוואי שלא היה בא לעולם בצורה זו. יש סקטורים שונים שבמשך שנים לא נהנו מכספים והיתה בהם פגיעה. אם ניתן לתקן את הפגיעה הזאת בצורה מסודרת, יש לעשות זאת.

אני אינני מאושר מכל הנושא של כספים ייחודיים. כאשר הוא עלה לדיון בממשלה, כבר בתחילת הדיון בו אמרתי, שאני מבקש שייקבעו קריטריונים במשרדי ובכל המשרדים העוסקים בחלוקת כספים. קריטריונים צריכים להיות לא רק לגבי המוסדות הדתיים אלא לגבי כל הסקטורים האחרים. לא ייתכן שייקבעו קריטריונים רק לגבי הסקטור הדתי, וכל היתר יהיו חופשיים. אני הופעתי בוועדת הכספים והסברתי שם את הקריטריונים המנחים אותנו לגבי מוסדות התרבות. אמרתי: אני מבקש קריטריונים כלליים, לכולם, בנושא זה.

אחד הקשיים שבגללם עדיין לא מועברים כספים אלה ואחרים הוא, שהקריטריונים לא נקבעו. כאשר ייקבעו קריטריונים והם יהיו מקובלים עלינו, נפעל לפיהם. בכך אני עונה גם לחבר הכנסת גרשון שפט. אני בהחלט בעד זה שהיה סדר בנושא הזה. אני מסכים אתך שהצורה הקיימת של חלוקת הקצבות איננה מכובדת. אבל אני חושב שצעדנו השנה צעד אחד קדימה, אם כי עלינו לזכור שכאשר קובעים קריטריונים אין לקפח עניין חשוב כשלעצמו. זה יכול לקרות וצריך להשגיח שלא יקרה.

נכון מה שאמר חבר הכנסת שבח וייס, שהיו העברות לא מסודרות במשך שנים. כאשר משרד ממשלתי העביר לרשות מקומית מסוימת כספים ואמר לה: אני מעביר אלייך את הסכום הזה על-מנת שאת תעבירי אותו למוסד מסוים שנמצא בריחוק של קילומטרים רבים מאותה רשות מקומית. אני חושב שיש שינוי לטובה בעניין הזה. הדברים נעשים יותר בפיקוח, זו התרשמותי. אומנם, לא בדקתי את העניין לעומק, אבל אני מתרשם שהדברים האלה נכנסים למסלול יותר מסודר. תודה רבה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מודה לשר החינוך והתרבות על תשובותיו על השאלות בעל-פה ואני ממין אותו לזוכן להשיב על שאלות בכתב של חברי הכנסת.

ג. שאלות ותשובות

בשל מצבה הכלכלי החמור של אוכלוסייה זו, ומאחר שהטלוויזיה היא מכשיר יחיד לגביהם ליצירת קשר עם העולם החיצון. אתכבד לשאול:

האם מוכן השר לשקול את ביטול האגרה על מכשירי טלוויזיה אלה?

היו"ר ד' בן-מאיר:
תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
מותר להצטרף לשאלה?

שבח וייס (המערך):

ברוח ההערה של גרשון שפט: אדוני סגן ראש הממשלה ושר החינוך. עד כמה שידוע לי — וידוע לי, משום שירותתי שנים בשירות ציבורי בהתנדבות בעיריית חיפה, כחבר מועצה, כחבר ועדה, ואני בקיא בכל ההעברות האלה — יש אי-ספור מסופים של העברת הקצבות לכל גורמי הציבור, בימין ובשמאל. יש אי-ספור מסופים חוקיים של העברת הקצבות למוסדות חינוך, תרבות, אמנות, השתלמות, של מפ"ם ושל המפלגה שלי וקצת של חירות ושל הדתיים. הדרכים שונות, ואינני אומר שהכול עובר במשרד שלך. כל הנושא הזה של הייחודיים הוא נושא מורכב מאוד ואיננו מתרכז בענף אחד. יותר מכך: יש הרבה עיריות — ואני אומר את זה כחבר מועצה עירייה. — אשר באות להסדר עם שר זה או אחר — זה לא היה בתקופה שהיית שר החינוך והתרבות — שיעביר למשרד הפנים הקצבה והן אחר כך תקלוטנה את זה למוסדות חינוך. יש שם גם חלוקות: פעם אחת זה לגורמים דתיים, ופעם אחרת לגורמים אחרים.

שאלתי היא: האם עד אשר תתקבל השיטה האחידה שמציע חבר הכנסת שפט, ולפי דעתי היא אולי משאת נפש אבל בחברה פלורליסטית היא בלתי אפשרית — האם קיימת נכונות פשוט לפרסם את מלוא האינפורמציה על כולם? כאן ראינו דוגמה אחת של הבדלי אינפורמציה, כאשר חברת הכנסת חייקה גרוסמן דברה על עובדות מסוימות ובא שר החינוך והתרבות ואמר שזה לא נכון, וזה לא נכון. ויש תוס לב משני הצדדים.

לדעתי, אין מה להסתיר, אין מה להתכחיש, וצריך פשוט לשים את הדברים על השולחן.

אלעזר גרנט (מפ"ם):

מפ"ם איננה ברשימה הזאת, ואני רוצה לתקן את זה ב"דברי הכנסת".

שבח וייס (המערך):

אם טעיתי, אני מוכן להוציא גם אותה וגם את גבעתי-הביבה מן העניין.

רפאל פנחסי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת פנחסי, אני מוסר את רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
הנושא של חלוקה לפעולות "אל המעיין" אינו שייך

1796. הצעה לבטל את האגרה על טלוויזיות שחור-לבן

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ' בשבט התשמ"ו (30 בינואר 1986):

נמסר לי, כי בארץ מצויות בשימוש כ-3,000 טלוויזיות שחור-לבן, רובן ככולן בכתיהם של קשישים מחוסרי יכולת.

שר החינוך והתרבות י' נכון:

את הפרטים האלה קיבלתי מהנהלת רשות השידור: יש כנראה מקלטי טלוויזיה כשחור-לבן בכתי קשישים מחוסרי יכולת בשיעור גבוה יותר מאשר אצל צופים אחרים. אולם, אין לנו מידע מהימן על המספר או על האחוזים.

עד כה לא נשאו מרכיבים בטל תשלום האגרה. על-פי החוק הם אומנם ייגזרו כתשלום, אבל בדרך כלל נושאת המדינה בעול התשלום במלואו או לפחות במחציתו מתקציבי המשרדים השונים בזכות השתייכותם לקטגוריות אלה: נכי צה"ל ומשפחות שכולות, זכאים להשלמת הכנסה מביטוח לאומי, נצרכי סעד ונפגעי פעולות איבה.

השנה כוטלו מרכיב הסדרי המימון, לרבות התשלום המלא בעד נכי צה"ל, ונפגעי פעולות איבה ונצרכי סעד, דהיינו, המשרדים שהיו נוהגים להקציב תמורת פטור מתשלום האגרה קיצו את ההקצבה. משרד העבודה והרווחה קיצץ לקשישים, משרד הביטחון קיצץ את תמיכתו בנכי צה"ל ויש לזכור שרשות השידור אין לה מימון ממשלתי כהוא זה. אין בתקציב המדינה אף שקל אחד שעובר לרשות השידור. כל כולה ממומנת מאגרות וקצת מפרסומות, דהיינו, אם יש קיצוצים מטעם משרדי ממשלה אין מקום אחר למימון פעולות הרשות. ומה שאולי צריך היה לעשות זה לבקש לפעול בצורה זו או אחרת שמשרד העבודה והרווחה לא יבטל את הקצבתו לזה ושמשרד הביטחון לא יבטל את הקצבתו לנכי צה"ל בעד שחרור מאגרת הטלוויזיה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר, בבקשה.

אורה נמיר (המערך):

אדוני השר, אני מבדילה בכל זאת בין אוכלוסיית הקשישים לבין אוכלוסיית הנכים. משום שלחלק גדול מאוכלוסיית הקשישים זה המגע היחיד שיש להם עם העולם החיצוני, ודאי עם משוה במסגרת תרבות וחדשות. אני מניחה שהשר לא יוכל להשיב לי עכשיו, אבל אולי אפשר לבדוק באיזה היקף כספי מדובר רק לגבי אוכלוסיית הקשישים?

שר החינוך והתרבות י' נכון:

באמת ניסיתי לבדוק וביקשתי את המספרים, ואין בידיהם המידע. אני מוכן לחזור ולבקש, אבל לא יכולנו לקבל מהם.

אגב, אם תהיה יוזמה מהכיוון של משרד העבודה והרווחה לשנות את מדיניותם בנושא זה, אני אשמח לתמוך בכך, אבל כרוך שזו בעיה תקציבית.

1845. תוכנית רדיו על הכת המורמונית

חבר הכנסת א' ורדיגר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ו כשבט התשמ"ו (5 בפברואר 1986):

לפני ימים מספר הופיעו בתוכנית ברשת ב' ב"קול ישראל" שני ישראלים הקשורים עם האוניברסיטה המורמונית, וניסו להסביר לקהל הישראלי את עיקרי הדת המורמונית.

אחד מהם, חבר קיבוץ, סיפר על שנותיו היפות — כהגדרתו — בקרב המורמונים ביוטה, שם השתתף כארגון מקהלת הכנסייה. הוא הציג באולפן הקלטות של תפילות נוצריות, שבוצעו על-ידי הלהקה שבה השתתף. אורח אחר השיב על שאלות המאזינים, והסביר שאין כלל חשש להשפעה המורמונית — הוא אישית שהה בקרבם ולא הרשפע.

התוכנית הסתיימה בכיצוע מוסיקלי של מקהלת המורמונים ובשירת התקווה.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם ידוע לכבודו על התוכנית?

2. האם כתקופת המאבק הפנימי בנושא הקמת האוניברסיטה המורמונית צריכה רשות השידור לשמש כלי עזר חד-צדדי לכנסייה המיסיונרית של כת המורמונים?

3. האם כבודו עומד להגיב על מקרה זה?

שר החינוך והתרבות י' נכון:

ביקשתי מרשות השידור לתת לי את פירוט התוכנית הזאת. הם ניסו לאתר את התוכנית המוזכרת בשאלתא, וזו לא נמצאה. מאחר שחבר הכנסת ורדיגר לא דיבר על תוכנית ספציפית ולא יקל ביום ובשעה, לא יכלו לאתר אותה. אם חבר הכנסת ורדיגר יוכל לנסות לתת לי את התאריך ואת השעה, ולפחות לומר באיזה גל או באיזו רשת היא שודרה: — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

כתוב: גל ב', רשת ב'.

שר החינוך והתרבות י' נכון:

נכון. סליחה.

הם ביקשו, אם אפשר, לציין את היום ואת השעה, מאחר שהם משרדים הרבה מאוד שעות. אני עיכבתי את התשובה על השאלתא הזאת. חבר הכנסת ורדיגר, וחזרתי ופניתי ואמרתי, שלא ייתכן שאין רישום של כל השידורים הללו. מתברר שאין רישום של כל השידורים. לכן, אם תואיל להמציא לי את היום ואת השעה, יהיה הרבה יותר קל לאתר זאת, ואשמח להשיב לך.

אברהם ורדיגר (מורשה):

אדוני השר, אני אשתדל, כמובן, אינני מבין כל כך איך אי-אפשר לאתר את השידור הזה, אבל אם אורכי שבשידור מסרים ברשת ב' ב"קול ישראל" אומנם התקיים ויכוח, או אופשר לשני ישראלים הקשורים לאוניברסיטה המורמונית להסביר את עיקרי הדת המורמונית, אני שואל: האם יאופשר לנציגי המתנגדים למרכז המורמוני בירושלים להופיע באותה תוכנית ב"קול ישראל" ולהסביר את הסכנה בהקמת המרכז המורמוני בירושלים?

שר החינוך והתרבות י' נכון:

אם אומנם הדבר יוכח, אני מניח שיאפשרו איוון כלשהו על-ידי השמעת דעות שונות.

1864. תוכנית המשדר לחינוך לדמוקרטיה ולדריקים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר החינוך והתרבות ביום ג' באדר א' התשמ"ו (12 בפברואר 1986):

משרד החינוך הודיע, שבשנת התשמ"ו יוחל ביישום תוכנית לחינוך לדמוקרטיה ולדריקים, וברצוני לשאול את כבוד השר:

1. מהו הסכום שהוקצב לביצוע התוכנית?

2. לאילו מטרת יועד הסכום שהוקצב?

3. מהם התקנים שהוקצו לביצוע התוכנית?

4. כיצד מתקדם יישום התוכנית? במה מתבטא הרישום?

5. מה הן התוכניות לגבי ההמשך בעתיד?

שר החינוך והתרבות י' נכון:

1. 50 מיליון שקל הקציב המשרד כאופן ישיר לנושא הדמוקרטיה והדריקים. נוסף על כך, היחידות השונות של

3. ואשר לעתיד, האם ההסכמים האלה מחייבים גם את הממשלה והאוניברסיטאות?

שר החינוך והתרבות י' נבון:
ההסדר שהוסכם עליו ב"ו בדצמבר 1985, על דעת-ועל דעת ראשי האוניברסיטאות, יושב-ראש הוועדה לחינוך ולתקצוב ויושב-ראש התאחדות הסטודנטים, חייב קביעת הסדרים טכניים, ואומנם, נקבעו הנהלים להפעלתם במערכת. למיטב ידיעתי, נמצאו פתרונות הנהלים למכלול הבעיות בנושא, על דעת כל הצדדים. אם חבר הכנסת יהיה מעוניין בפרטים, אמסור אותם כאן.

עיקרי ההסדר הם: שכר הלימוד ואגרת הלימוד צמודים למדד יוקר המחיה. כפי שנקבע מלכתחילה: התשלומים יתנהלו כמתוכנן, וסטודנטים יהיו זכאים לאחת משתי האפשרויות המפורטות להלן, לאחר שישלמו תשלומי שכר לימוד השווים בערכם ל-900 דולר. הם יוכלו: או לקבל הלוואה בגובה תשלום שכר הלימוד שמעבר ל-900 דולר, שתשולם ב-12 תשלומים שנתיים, צמודים למדד יוקר המחיה ובתוספת 10% מערך התשלום — דמי עמלה; או, אם הם ישלמו במזומן, הם יזכו בהנחה של 25% מגובה יתרת התשלום.

סטודנטים ששכר הלימוד שלהם ממומן על-ידי מוסדות, וכמו כן סטודנטים המשלמים שכר לימוד חלקי, לא יהיו זכאים לתנאים המיוחדים שבהסדר.

ההסכמים האמורים נערכו גם על דעת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, והם מחייבים את הממשלה והאוניברסיטאות בשנים התשמ"ז וגם התשמ"ח — מועדי תחולת המלצות ועדת קצב לחוק אגרת הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה. זה מסתיים בסוף התשמ"ז. לקראת שנת התשמ"ח בדעתי למנות ועדה ציבורית שתבחן מחדש את הנושא על כל היבטיו. עד כאן.

רצוני להוסיף משפט אחד, חבר הכנסת וייס. אני אומר זאת כאן: לא יהיה סטודנט אשר לא ילמד באוניברסיטה בגלל אי-יכולתו לשלם שכר לימוד. אני מתחייב בכך.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני השר, אני רוצה להביע הערכה רבה מאוד על מאמציו היעילים להסדיר את העניין, בתור מי שחי קצת גם בזירה האקדמית. על רקע ההסדר הזה, שנראה לי סביר ואפקטיבי — ואני מצטער שהיתה תקלה שבגינה הצגתי את השאלות האלה — אני מבקש, שלקראת התשמ"ח, דיומן לפני כן, יכוננו את הוועדה, כדי שהנציגות הזאת, שהיא כל כך חיונית — — —

שר החינוך והתרבות י' נבון:

ראשית, כבר דיברנו עם יושב-ראש הוועדה לחינוך ולתקצוב של האוניברסיטאות לפני שבוע או שבועיים. אתמול פנינו ליושב-ראש האוניברסיטאות ולסטודנטים בבקשה שיגישו לנו הצעה לנציג שלהם בוועדה הזאת. אני מניח שיעברו שבועיים-שלושה שבועות עד שנזכר ועדה כזאת. אנחנו צריכים גם את נציג האוצר, ואז נכוא עם כל הגורמים לידי הסכם לגבי הגדרת הסמכויות של הוועדה הזאת. על כל פנים, אני מסכים שהדבר צריך להיעשות בהקדם.

מחמד ותד (מפ"ם):

אבקש לשאול שאלה נוספת.

המשרד פועלות במסגרתן לקידום הנושא. כגון: אגף הנוער, אגף תוכניות לימודים ואפ"ס אחרים. לגבי השנה הזאת יהיה סכום נוסף, אך אינני רוצה להגדיר אותו כרגע. שכן אנחנו עוסקים עכשיו בדיון על היקף התוכנית, ונוכל להקציב לפי הצרכים הללו.

2. לקידום החינוך לדמוקרטיה ולדרכים על-ידי הכשרת מורים, השתלמות מורים, תוכניות לימודים, מפגשים של מורים ותלמידים וכיוצא באלה.

3. במזכירות הפדגוגית נתמנה עובד לריכוז הנושא, והוקצבו לתפקיד ימי הדרכה.

4. התוכנית מתקדמת בהתאם לקווים שהותוו על-ידי המשרד, ואינני יכול ברגע זה לקבוע את רישום הפעולות על המערכת.

5. התוכניות הקיימות נקבעו לתקופה ממושכת, ומשרדנו יפעל גם בעתיד על-פיהן.

אני רוצה להוסיף בעליפה, חבר הכנסת דראושה, שזה חודשים אנחנו פועלים כמגוון רחב מאוד של שטחים בתחום הזה, אבל יש לנו התרשמיות רבות ומנוגדות ממה שקורה, לבניו מסלולים מסודרים וברורים יותר — משנה סדורה יותר. לגבי המפגשים, קיבלנו תגובות שונות, ולפעמים מנוגדות. יש מקרים שהצליחו, יש מקרים שעוררו תגובה הפוכה. אנחנו רוצים לאתר את הסיבות לדברים. מחר יתקיים סיכום של הרבה שעות דיון במשרד, ובו יובאו לפנינו כל ההתרשמיות הללו והמסקנות מכל הפעולות שנעשו במשך כל החודשים הארוכים הללו, כדי להתוות תוכנית מוצלחת.

ראה נא, אינני מעוניין בהפגנות לשם הפגנות כדי להשכיח רצון של משהו. אנחנו רוצים שזה יפעל, כי הבעיה חשובה מאוד בעינינו, ובשטח יודעים זאת. ייתכן שבועוד זמן מה אוכל לדרוש כפירוט יתר.

1865, 1927. טענת הסטודנטים בדבר אירקיום הסכם שכר הלימוד

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך והתרבות ביום ג' באדר א' התשמ"ז (12 בפברואר 1986):

הסטודנטים טוענים, כי האוניברסיטאות ומשרד החינוך אינם מקיימים את ההסכם שנחתם עמם בקשר לגובה שכר הלימוד.

שאלות:

1. מהו המצב העובדתי?

2. אם אכן נכונה טענת הסטודנטים, מה כדעת משרד החינוך לעשות על-מנת שההסכמים יוכבדו?

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ו באדר א' התשמ"ז (24 בפברואר 1986):

על-פי טענת אגודת הסטודנטים, הופר ההסכם שנעשה עמם לפני כשלושה חודשים, הסכם אשר על-פיו עליהם לשלם שכר לימוד בשיעור של 900 דולר לשנה. הם טוענים כי הממשלה והאוניברסיטאות מתעלמות לחלוטין מן ההסכם.

שאלות:

1. האם אומנם אלה פני הם הדברים?

2. אם כן — האם כדעת שר החינוך לשנותם לאלתר, וכיצד?

הסטודנטים, במיוחד כלילות ובשעות הכנת השיעורים בימי הקור. הסטודנטים אינם רשאים אפילו להביא עמם תנורי חימום, כי אסור עליהם השימוש בחשמל.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם משרד החינוך ער לתנאי הדיור במעונות, והאם קיימת תוכנית לבנייה חדשה?
2. האם מוכן השר לפעול כדי שיהיה חימום כלשהו לפחות במעונות, ומדוע לא תאפשר ההנהלה לסטודנטים להביא עמם מכשירי חימום כהעדר מכשירי חימום המסופקים על-ידי ההנהלה?

שר החינוך והתכנון י' נבון:

1. לא נראה שיש טענה שבפנימייה של בית-המדרש למורים ערבים בחיפה קיימת צפיפות גדולה. הפנימייה נבנתה על-פי סדר מקובל של ארבעה תלמידים בחדר. לרשות התלמידים יש חדר ספרייה ושני חדרי מועדון. אחד לבנים ואחד לבנות. החדרים מיועדים כמעט רק לשינה, וכאמור אינם צפופים מדי.

2. נכון הוא שאין בבניין הסקה מרכזית וקווי החשמל הקיימים אינם מאפשרים שימוש בתנורי חימום חשמליים בחדרים. הנהלת בית-המדרש הכינה תוכנית לשניונים ולשיפוצים. הכוללת הקמת אולם ספרייה גדול, מרכזייה פדגוגית חדשה ועוד. ובין השאר, גם החלפת רשת החשמל שתאפשר שימוש בתנורים בחדרים. אשמח לעזור להם בכך.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חופיק טובי, בבקשה. חופיק טובי (והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כבוד השר, מתי אתה מעריך שתוכנית השיקום שתאירח תתבצע?

שר החינוך והתכנון י' נבון:

אינני יכול לענות לך. אברוק ואשיב לך.

1897. נושא הרהיבת בתוכניות הלימוד בבית-הספר

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר החינוך והתכנון ביום ט' באדר א' התשמ"ו (18 בפברואר 1986): אבקש מכבוד השר להשיבני:

1. האם נושא הרהיבת, בהיותו מקום קדוש ואתר לאומי יהודי, נלמד בבתי-הספר בישראל?
2. האם הוצא לאור חומר מיוחד בנושא הרהיבת?
3. האם תלמידים מסיירים בהרהיבת, או לכל הפחות פוקדים את שעריה ומקיפים את חומותיה?
4. מה נלמד על הרהיבת בבתי-הספר במגזר הערבי?
5. אם נושא הרהיבת אינו נלמד בבתי-הספר היהודיים, מהי הסיבה לכך?

שר החינוך והתכנון י' נבון:

1. התשובה חיובית. במסגרת תוכניות הלימודים בגיאוגרפיה, בהיסטוריה, בציור ובאמנות ובלמודי ארץ-ישראל כלולים נושאים הקשורים בירושלים בירת ישראל ובמרכזיות המקדש ואחר המקדש. עם זאת, במקומות שונים מצוין שירושלים היא עיר קדושה גם לאסלאם ולנצרות. נושאים אלה מצויים כפירוט בספרי לימוד שונים. הלימוד כולל מפות, תמונות, טקסטים ופעילויות תלמידים.

היו"ר ד' בן-מאיר:
אין שאלה נוספת.

מחמד ותד (מפ"ס):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

הרי אמרתי שאין, למה אתה שואל? חבר הכנסת ותד, אני אומר לך לא לשאול. אתה שואל בלי רשות.

מחמד ותד (מפ"ס):

זו קריאת ביניים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

זו לא קריאת ביניים. ביקשת שאלה ואמרתי לך לא. זה לא חברי, וזה לא נאות כאשר אתה שואל אותי. אילו לא שאלת והיית קורא קריאת ביניים, מילא, אבל שאלת אותי, אמרתי לך לא, ואתה מתעלם מהוראתו של היושב-ראש, אינני חושב שכן צריך לעשות. גם לא באורח חברי, לא רק מבחינה פורמלית.

שבח וייס (המערך):

בשאלותיו אין גם קריאות ביניים.

שר החינוך והתכנון י' נבון:

חבר הכנסת ותד, אחרי שאשיב על השאלות אשמח להיפגש איתך על כוס קפה ולשמע את שאלתך.

1867. מינוי מורים בלתי מוסמכים בבית-הספר סולם

חבר הכנסת ז' עטשי שאל את שר החינוך והתכנון ביום ג' באדר א' התשמ"ו (12 בפברואר 1986): הובא לידיעתי, כי בבית-הספר "סולם" מונו לאחרונה למשרת מורות הוראה כמקצוע עברית מורות בלתי-מוסמכות, ואילו מורים מוסמכים להוראה במקצוע הנ"ל, בעלי שנות ותק, נדחו בלא שום הסבר.

יואיל נא כבוד השר להשיבני:

1. האם הדברים האלה נכונים?
2. על-פי אילו קריטריונים ממונים מורים להוראה בבית-הספר "סולם"?
3. האם הקריטריונים הנ"ל שונים מהקריטריונים שלפיהם ממונים מורים בבתי-הספר יהודיים, ואם כן — מדוע?
4. מה בדעת השר לעשות בנדון?

תשובת שר החינוך והתכנון י' נבון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית. בבית-הספר "סולם" התפתחה משרת הוראה בעברית, ולאיושה של משרה זו נשלח מורה בכיר כוגר סמיני שהתמחה בעברית ושירת שבע שנים בנגב.

2. כוגר סמיני למורים לפחות.

3. התשובה שלילית.

4. לאור הנ"ל אין צורך בהתערבותי.

1896. תנאי הדיור במעונות בבתי-הספר למורים ערבים בחיפה חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר החינוך והתכנון ביום ט' באדר א' התשמ"ו (18 בפברואר 1986):

בעת שחקרים מועדתי החינוך ביקרו בבית-הספר למורים ערבים בחיפה, ב"6 בפברואר 1986, הועלו טענות בדבר תנאי הדיור במעונות. קיימת צפיפות גדולה בחדרי הפנימייה הקטנים. אין חימום לא בכיתות ולא במעונות, דבר המקשה על

1952. מפעל המלגות לתלמידים ממשפחות מעוטות יכולת חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר החינוך והתכונות ביום כ"ד באדר א' התשמ"ו (5 במרס 1986):
מפעל המלגות לתלמידים ממשפחות מעוטות יכולת הועבר למשרד החינוך ממשרד העבודה והרווחה לפני כ"5 שנים. בשנתיים הראשונות לא זכו התלמידים הערכים בכל עזרה, ורק לפני שלוש שנים חידש משרד החינוך תשלומים קטנים ביותר.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מה הוא הסכום הכולל של מפעל המלגות שעל-יד משרד החינוך לשנת 1985/86, וכמה ממנו מוקצב לתלמידים ערכים?

2. מה הוא הסכום הכולל של מפעל המלגות לשנת 1986/87, וכמה ממנו מיועד לתלמידים ערכים?

3. מה הם הקריטריונים שלפיהם מוקצבים סכומים אלה של מפעל המלגות?

4. האם קריטריונים אלה שווים לתלמידים יהודים ולתלמידים ערכים?

שר החינוך והתכונות י' נבון:

1. בשנת הלימודים התשמ"ו חולקו לבתי-ספר יסודיים ועל-יסודיים מלגות כלהלן: החינוך העברי — 1 מיליון ו-350,000 שקל חדש, מהם 61% מתרומות ומקרנות המיועדות לחינוך העברי. החינוך העברי — 107,000 שקל חדש, מהם 47% מכספי התמורה של הווקף המוסלמי.

2. הסכום הכולל של מפעל הסיפנדיות לשנת 1986/87 טרם נקבע, שכן לא ידועה עדיין הקצבת הגופים המייסדים ולא נאמדו ההכנסות מתרומות ומקרנות. לתלמידים ערכים יוקצב סכום מקביל להקצבה שתאושר מכספי התמורה של הווקף המוסלמי.

3. הקריטריון המנחה לקביעת הסכומים המוקצבים לכל בתי-ספר הוא הפרופיל הסוציאל-אקונומי של בית-הספר.

4. קריטריונים להקצבות לבתי-ספר בחינוך העברי זהים לאלה שבחינוך העברי, הכול בהתאמה לסכומים שניתן להעמיד לכל מגור. גם דרכי הביצוע של המלגות זהים בשני המגזרים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת טובי, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בקשר להשתתפות של הווקף המוסלמי — היות שבצעם הממשלה היא הקובעת ולא איזה גוף ציבורי, האם יש הידברות בין משרד החינוך לבין המוסד הקובע שאלת ההקצבה של הווקף המוסלמי?

שר החינוך והתכונות י' נבון:

יש להם כסף, והם יודעים שאם הם יוכלו להגדיל את ההקצבות שלהם, משרד החינוך יגדיל את ההקצבתו בצורה מקבילה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מודה לך, אדוני שר החינוך והתכונות. אני מזמין את שר המשפטים להשיב על שאלות בענייני משרד.

331. חקירות משטרתיות על התבטאויות חברי כנסת

חבר הכנסת מ' כהן-אבידב שאל את שר המשפטים ביום כ"ה בכסליו התשמ"ה (19 בדצמבר 1984):

2. כאמור, יש שפע של פרקים וחומרי לימוד הנוגעים לירושלים, ונושא הריהובית משולב בהם. כחומר מיוחד ובלעדי המוקדש לירושלים הוצאה לאור חוברת "ירושלים — שכניה ושכונות", לחטיבת הביניים ולבית-הספר העל-יסודי. בחוברת מוצג יחסן של שלוש הדתות — היהדות, האסלאם והנצרות — לירושלים ומודגש מקומה המרכזי של ירושלים ביהדות.

3. החשובה חיובית. מתקיימים סיוורים לתלמידים בהריהובית וכן באתרים ובמסלולים מסביב לו. הטיולים מתקיימים על-פי בקשת הגוף המטייל ואין כל בעיה — ביטחונית או אחרת — לסירי בשטח הריהובית. סיוורים אלה זוכים לחיזוק בסיוע החברה להגנת הטבע ו"מרכז רחל ינאית בן-צבי ללימודי ירושלים לנוער".

4. בבתי-הספר הערביים נלמדת תוכנית הלימודים בגיאוגרפיה, שנלמדת כמגזר היהודי. גם בלימודי ההיסטוריה נפגש התלמיד הערבי בסיפור הריהובית ובעניינים אלה: בניית בית-המקדש הראשון בימי שלמה המלך, חורבן הבית הראשון והשני — בביתו ר' קורות מסגד אל-אקצה וכיפת-הסלע ומקום הכותל באסלאם — כחות היידי: הסכסוך הערבי-היהודי סביב הכותל בתקופת המנדט — כיתה ט'.

5. כאמור, הנושא נלמד בבתי-הספר היהודיים.

1926. עיכוב בהנפקת תעודות בגרות

חבר הכנסת י"ז אמיר שאל את שר החינוך והתכונות ביום ט"ו באדר א' התשמ"ו (24 בפברואר 1986):

מגיעות אלי תלונות מצד הורים וחיללים, הקובלים על שאין משרד החינוך מספק להם תעודות בגרות או אישור המעיד על ציוניהם במבחני הבגרות. הטענות הן שעובדות שנים מספר, לעתים גם 5 שנים, עד שתעודה זו מגיעה לידיהם.

אני מבקש מכבודו להשיבו:

1. מדוע יש עיכוב כה ארוך בהנפקת תעודות הבגרות לתלמידים משנים קודמות?

2. מדוע אין המשרד מספק תעודות זמניות עם ציוני הבגרות, דבר העשוי להקל על האוניברסיטאות ועל הנרשמים ללימודים אקדמיים להתקבל למוסד המבוקש?

3. מה כוונת כבוד השר לעשות כדי למנוע סחבת זו?

תשובת שר החינוך והתכונות י' נבון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעקבות הפורמה בבחינות הבגרות נוצרה מורכבות אשר גרמה לסרבול המערכת לפני שהוכנו כלים מינהליים מתאימים לטיפול בה. דיווח הנתונים ממסודות החינוך מחייב מיומנות ודיוק ברמה גבוהה ביותר. דבר זה דרש כמה מחזורי בחינות כדי להיכנס למסלול, והפיגורים המצטברים הכבדו על הנפקת תעודות בגרות בזמן סביר.

2. משרדנו מספק לבוגרים אישורי זכאות ממכונים וידיניים, כתחליף לתעודת הבגרות. אישורים אלה קבילים בכל מוסד לימודים אקדמי במדינה ואין הם מוגבלים בזמן מבחינות תקופתם.

3. בימים אלה עומד המשרד בפני סיום הטיפול בפיגורי השנים הקודמות. כמו כן שוקד משרדנו עתה גם על פישוט המערכת, והנהלת המשרד תדון בשינוי מתכונת בחינות הבגרות. אנו מקווים שתהיה לכך גם השלכה של קיצור משך הזמן שיידרש להנפקת התעודות בעתיד.

אשר לשאלותיהן:

1. כן.

2. פרקליטות המדינה קיבלה את הבקשה ומאות עמודי החומר שמצורף לה, וראיות נוספות מצרפת, קיימה התייעצות עם נציג התביעה הכללית בצרפת ומשיכה עד היום כקשר עם שלטונות צרפת.

3. עד להיבחרו של פלאטורשון כחבר הכנסת במאי 1977, לא סיפקו לנו שלטונות צרפת חומר ראיות אשר להערכת פרקליטות המדינה, יכול היה לשמש יסוד להגשת עתירת הסגרה לבית המשפט.

1541. אייחלת כללי שכן מינימום על עורכי-דין מתמחים חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר המשפטים ביום ו' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):
בישיבת הכנסת מיום 30 ביולי 1985, בעת הדיון על חוקן מספר 14 לחוק לשכת עורכי-הדין, הבטחת לתבוע מן הלשכה לקבוע כללים של שכן מינימום למתמחים, בציינך כי קיימת בעיה של שכן נמוך לגביהם.

לשכת עורכי-הדין אכן קבעה כללים כאלה, אך הללו לא הוחלו על המתמחים במערכת השירות הציבורי. כידוע, מעסיק השירות הציבורי חלק נכבד מכלל המתמחים, מדובר בגופים כגון הפרקליטות, משרד המשפטים על מחלקותיו השונות ומערכת בתי-המשפט כולה.

ברצוני לשאול:

1. כיצד ייחן, שלאחר דרישתן לקביעת שכן מינימום למתמחים, ולאחר שנקבע כזה עליידי הלשכה לגבי המגזר הפרטי, אינך תובע להחילו גם על המתמחים במגזר הציבורי?
2. האם המתמחים במסדות הנתונים תחת סמכותן יקבלו שכן נמוך באופן משמעותי מהמתמחים במגזר הפרטי?
3. מה יש בדעתך לעשות להחלת כללי שכן המינימום על המתמחים במגזר הציבורי?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תבעתי את העלאת שכן המינימום למתמחים במשפטים כשירות הציבורי כפנייה לממונה על השכן באזור הפנייה נדחתה בהסתמך על הוראות חוק ההסדרים לשעת-חירום במשך המדינה, התשמ"ו — 1985.

2. העליתי את הנושא בעת הדיון בחקציב משרד המשפטים בוועדת הכספים, ביום 5 בפברואר 1986.

3. להצעת החוק האמורה הוגשה הסתייגות אשר על-פיה ניתן היה להעלות את שכן המתמחים ולהתאימו לסכום שנקבע בהחלטת לשכת עורכי-הדין, ההסתייגות האמורה נפלה, ולצדדי לא היה ניתן לתקן את המעוות אלא החל ב-1 באפריל 1986.

1611. תלונות עורך-הדין מטלון נגד שופט בית-הדין המוסלמי השרעי

חבר הכנסת ד' ליבאי שאל את שר המשפטים ביום כ"ו בכסליו התשמ"ו (9 בדצמבר 1985):

לפי מידע שהגיע לידי, הגיש עורך-הדין אברהם מטלון בחודש אוקטובר 1983 תלונה למשטרה נגד שופט בית-הדין המוסלמי השרעי, על כי הלה כיצע עבירות מסוימות. עורך-הדין מטלון נענה, כי מן הראוי שנושא זה יטופל על-ידי

לאחר התבטאותו של חבר הכנסת כהנא בעניין ירי הטיל על האוטובוס בירושלים, הוא הוזמן לחקירה משטרתית. חבר הכנסת דראושה נסע לקפריסין מתוך כוונה להמשיך בדרכו לרבת-עמון, ארץ אורב, ולהופיע במועצה הפלשתינית. כמו כן, הוא שיבח את ראש ארגון הטרור יאסר ערפאת.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. מדוע הוזמן חבר הכנסת כהנא לחקירה משטרתית, והאם נעשה הדבר לפי הוראותיו של היועץ המשפטי?

2. מדוע לא הורה היועץ המשפטי למשטרת ישראל או לאנשי משרדו להזמין את חבר הכנסת דראושה לחקירה בעקבות התבטאותיו לטובת מנהיג ארגון הטרור?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשטרה חקרה את חבר הכנסת מאיר כהנא בחשד של ביצוע עבירה, בין היתר, לפי סעיף 4(א) לפקודה למניעת טרור, התש"ח — 1948, בהתאם להנחיה של היועץ המשפטי לממשלה.

2. בשאלתא לא מצוין מה הם דברי השבח ליאסר ערפאת שהובעו על-ידי חבר הכנסת דראושה, וליועץ המשפטי לממשלה לא ידוע על פרסום דברי שבח כאלה, שיש בהם לכאורה משום עבירה על החוק.

454. תביעה להסגרת שמואל פלאטורשון לצרפת

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר המשפטים ביום ו' בטבת התשמ"ה (30 בדצמבר 1984):

חבר הכנסת לשעבר שמואל פלאטורשון עזב את צרפת ומאחוריו עשרות אזרחים שאותם הונה והשאיר בלא קורת גג ובחסרון כיס.

אזרחים רבים פנו לראש הממשלה ולמשרדך, בתקופתך ואף קודם לכן, והם ממשיכים לפנות בבקשות כי האיש יוסגר לצרפת ויישפט. אולם, עד כמה שידוע לי, כרגע לא נעשה דבר להסגרתו.

שאלותי הן:

1. האם הגישה צרפת בקשה להסגרה?

2. אם כן — מה עשה משרדך בעניין?

3. מה עלה בגורל תביעת ההסגרה שהוגשה בטרם נבחר פלאטורשון לכהן בתור חבר הכנסת?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתיקנו במשרד נמצא כי ביום 15 בינואר 1985 שוגר מכתב לחברת הכנסת שולמית אלוני בתשובה על שאלתא מיום 26 בדצמבר 1984. אפשר שהטעם הוא משום שבו ביום שיגרה אלי חברת הכנסת אלוני גם שאלתא וגם מכתב על אותו נושא. מכל מקום זו לשון התשובה שניתנה לחברת הכנסת שולמית אלוני:

"לפני מתן תשובה לשאלותיך עלי להבהיר כי האנשים שפנו לאחרונה לראש הממשלה ואלי לא היו משקיעים תמימים שאיבדו את השקעותיהם כתוצאה מפעולותיו של שמואל פלאטורשון, אלא אנשים שעבדו יחד אתו ונודונו למאסר על חלקם בפרשיות אשר, לפי הטענה, פלאטורשון היה אחראי להן."

בעבריינות מס יש להוסיף מספר ניכר של פרקליטים ושופטים. טרם אושרו לנו תקנים למטרה זאת.

עלי לציין שחלק מן הכעיה ייפתר, קרוב לוודאי, עם כניסתו לתוקף של חוק העבירות המינהליות, אשר יאפשר להטיל קנסות מינהליים על עבירות טכניות בנושאי מס, כלי שעניינם יועבר לפרקליטות ולבתי המשפט.

2 ד"ר 3. אין צורך בהקמת בית משפט מיוחד לענייני מסים.

1684. מניעת בלעדיות שליטת הווקף על הרהיבת

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר המשפטים ביום י"ט בטבת התשמ"ו (31 בדצמבר 1985):
אודה לך אם תשיב לי:

1. כיוון שהגוף המנהל את הרהיבת הוא מוסד הווקף, המסונף למשרד ההקדש הירדני, והוא אינו שלוחה של משרד ממשלתי ישראלי כלשהו, האם משרד מ'כין תוכנית להקמת רשות ממלכתית מיוחדת לניהול הרהיבת, שתמנע את בלעדיות שליטת הווקף?

2. אם לא — מדוע?

3. כיוון ששופטי בית הדין הגבוה לצדק פסקו בהודמנויות חוזרות, שחוק דבר המלך במועצה, 1924, עדיין תקף, והוא מונע בעד בית המשפט להכיר את שר הדתות להתקין תקנות להסדרת תפילה יהודית בהרהיבת, האם משרד מ'כין הצעת חוק שתבטל את חוק "דבר המלך"?

4. אם לא — מדוע?

שר המשפטים מ' נסים:

1. לא.

2. משום שזהו נושא פוליטי רגיש ומדינת ישראל נמנעת עד כה מלעורר אותו.

3 ד"ר 4. לא. בין השאר, משום שדבר המלך במועצה אינו מונע החקיקה תקנות שתאפשרנה גם תפילה של יהודים בהרהיבת. לגבי דבר המלך במועצה על הכותל המערבי, אגב אורחא, אבקש לומר שבית המשפט העליון פסק בשעתו שאין לו תוקף בישראל, ואומנם הכנסת, במסגרת החוק לביטול חיקוקים שנושנו, ביטלה אותו והוא נמחק מספר החוקים שלנו.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחייה צמח):

מפני שהנושא רגיש? האם הוא רגיש רק לצד אחד? מאחר שהוא רגיש לשני הצדדים, וגם בעיני הוא נושא רגיש, הדבר מחייב דיוקא טיפול ולא מחל.

שר המשפטים מ' נסים:

הנושא אינו כטיפול או בהכרעתו של משרד אחד, אלא במדיניות כוללת של ממשלת ישראל, המופקדת על העניין. עד כה, ממשלות ישראל על הרכבן השונה גרסו שאין צורך לטפל בעניין אלא במסגרת שבה הוא מטופל כיום. זו גם הסיבה לכך שאנחנו לא יוזמים יוזמה משרדית בסוגיה הזאת.

1685. בקשה למניעת זכות הכג"ץ מהחושבים הערבים של יהודה, שומרון ועזה

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר המשפטים ביום י"ט בטבת התשמ"ו (31 בדצמבר 1985):

מאחר שתושביהן הערבים של יהודה, שומרון ועזה הם אזרחי ירדן, ומאחר שכאזרחי ירדן אין הם מכירים במדינת ישראל, אודה לכבודו אם ישיב לי:

היועץ המשפטי לממשלה. בדצמבר 1983 פנה עורך הדין מטלון היועץ המשפטי לממשלה, וזה השיב לו, באוגוסט 1984, כי העניין יטופל.

כבוד השר מתבקש להשיב:

1. האם נכונים הפרטים שנמסרו לי?

2. האם אומתו או הומו החשדות נגד שופט בית הדין המוסלמי השרעי?

3. אם אומתו החשדות — אילו צעדים מתכוון לנקוט היועץ המשפטי?

4. אם לא הסתיים בירור החשדות — מה מעכב את המשך החקירה, ובאיזה שלב היא נמצאת?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. (א) ביום 1 בנובמבר 1983 התלונן העורך הדין ד"ר א' מטלון במשטרת חיפה על "חשד של ביצוע פשעים בקשר עם פעולות שיפוטיות בבית הדין השרעי המוסלמי, בחיפה" (ב) משטרת ישראל הודיעה למתלונן כי החומר שהביא בפניה המתלונן "אין בו כדי להצביע לכאורה על ביצוע עבירה כלשהי" (ג) ביום 2 בדצמבר 1983 ערר המתלונן על החלטת המשטרה; (ד) לאחר כירורים במשרד הדתות ובהנהלת בתי הדין השרעיים הורחה ביום 22 בנובמבר 1984 פרקליטות המדינה במשטרת ישראל לחקור באופן דיסקרטי ככל שאפשר את טענותיו של המתלונן ולהעביר את החומר לפרקליט המדינה על מנת שיחליט אם לפתוח בהליכים פליליים נגד הקאדי או לטפל בעניין בדרך של קיבלנה לבית דין משמעת.

2 — 4. בעקבות חקירת המשטרה הודיע פרקליט המדינה ביום 13 בנובמבר 1985 למתלונן, כי "בהעדר ראיות המצביעות על עבירה בחיק הג"ל הוריתי לסגור".

1658. עיכוב הטיפול המשפטי בחיקי מס ההכנסה

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר המשפטים ביום " בטבת התשמ"ו (22 בדצמבר 1985):

מאות חיקים פליליים שהוגשו לפרקליטות על ידי מחלקת החקירות של מס הכנסה בארבע השנים האחרונות "חקועים" בגלל העומס בבתי המשפט, ואינם מועברים לידי שיפוט, אף שבחקירה הושקעו משאבים רבים.

שאלתי לכבוד השר:

1. מה יש בדעתו של השר לעשות כדי לתקן מצב זה?

2. האם אין מצב זה פוגע במאמצים הבלתי-נלאים של חוקרי מס הכנסה?

3. האם לא ראוי להקים בית משפט לעברייני מס, כפי שקיים בית משפט לתעבורה?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. פרקליטות המדינה ובתי המשפט עוסקים במכלול גדול של עבירות בנושאים כבדים וקשים, כגון: רצח, הריגה, שוד, אונס, סחר בסמים, פריצות ועבירות הקשורות לביטחון הציבור ולשלומה של החברה. אין אפשרות לתת עדיפות ראשונה לנושא עבירות המס על פני כל העבירות האחרות שמניתי.

פרקליטות המדינה ובתי המשפט כורעים תחת משאם במכלול הגדול של העבירות השונות. כדי לטפל כראוי

כדי להתגונן בבית-המשפט. אצלנו יש משפט צדק, לכן אינני חושב שמגיע זכות העתירה לבג"ץ. היא דבר שיפתור בעיות ביטחוניות שלנו, מה גם שאני סומך על בית-המשפט שביטחון ישראל יקר לו כמו לכולנו.

1804. שיקולי השר במתן חנינה לאסירים

חבר הכנסת ז' עטשי שאל את שר המשפטים ביום כ' בשבט התשמ"ו (30 בינואר 1986):

בכלי התקשורת פורסם, שיש בכוונתך להמליץ לפני הנשיא לחון את שפוטי המחטרת היהודית. כבר היו מקרים שכמה אסירים מאותה קבוצה קיבלו הקלות משמעותיות בעונשם בשל סיבות ושיקולים שונים, וזאת, תקופה קצרה מתום משפטם.

אבקש מכבוד השר להשיבני:

1. האם הידיעות נכונות?
2. אם כן — מה הם שיקולי השר להמליץ למתן חנינה?
3. האם כדעת השר להמליץ לחון שפוטים אחרים, ערבים ויהודים?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראת, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין משרדי אחראי לפרסומים בתקשורת בנושא זה.
2. באותם מקרים שנשיא המדינה החליט על הקלה בעונש הנימוקים פורסמו.
3. כול אשר אוכל לומר הוא, כי משרד המשפטים ולשכת נשיא המדינה דנים בכל בקשה באופן אינדיבידואלי. אין דיון ואין החלטות קבוצתיות.

1805. העברת כספי עיזבונות למועצה כפר-תבור

חבר הכנסת נ' רו שאל את שר המשפטים ביום כ' בשבט התשמ"ו (30 בינואר 1986):

נדע לי, כי לאחרונה הועבר סכום של 35,000 דולר מכספי העיזבונות שמחלק האפטרופוס הכללי למועצה האזורית כפר-תבור.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם נכונה ידיעה זו?
2. אם היא נכונה, האם בדיון הועבר הכסף?
3. לאיזו מטרה הועבר הסכום הנ"ל?
4. תחת איזה סעיף נרשמה ההעברה?

שר המשפטים מ' נסים:

1. 3 ו-4. ועדת השרים לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה החליטה להקצות למועצה המקומית כפר-תבור, לסיוע ברכישת מערכת מחשבים והצטיידות. סכום של 38,500,000 מיליון שקל (ישן).

2. כן.

היורר ד' בן-מאיר:

האם יש שאלה נוספת לחבר הכנסת נחמן רו?

נחמן רו (המעריך):

לא, לא.

שר המשפטים מ' נסים:

אולי הוא היה מוותר גם על זו. אני מעריך כך, אבל כיוון שהיא קיימת, ניתנה עליה תשובה.

האם אתה מוכן לשקול מחדש את החלטת השופט שמגר בזמנו, ולמנוע מאזרחי ירדן חושבי יהודה, שומרון ועזה שימוש בזכות הבג"ץ הישראלי, ככל שהדבר נוגע לבעיות במישור הביטחוני?

שר המשפטים מ' נסים:

ניסיון למנוע שימוש בסמכות בג"ץ לחושבים הערבים של יהודה ושומרון ורצועת-עזה יכול שיהא באחת משלוש דרכים אלה: 1. אם השופטים יחליטו לצמצם את מירת היענותם לעתירות, או שיחליטו שאין להם כלל סמכות לדון בעתירות אלה. שאלה זו מסורה לשיקול דעתם הבלעדי של השופטים, ואין לשר המשפטים סמכות להתערב בו.

2. אם פרקליטות המדינה תטען שאין סמכות לבית-המשפט או שיש לצמצם את התערבותו. הצלחתה של טענה כזאת תלויה בהחלטת בית-המשפט, וספק רב אם לאחר הדיונים שכבר היו באלפי עתירות של חושבי יהודה, שומרון ורצועת-עזה אורחי ירדן — יקבל בית-המשפט כיום טענה כזאת. יתר על כן, החלטה להעלות טענה כזאת היא החלטה מדינית, שצריכה להתקבל על-ידי הממשלה, ופרקליטות המדינה תעלה טענה כזאת רק אם כזאת אכן תהיה מדיניות הממשלה. ספק בידי אם מבחינה מדינית רצוי להעלות טענה כזאת, שכן זכות העתירה לבג"ץ מהווה שילוב למעשה של חיי היומיום של יהודה ושומרון עם מדינת ישראל, והכרה עקיפה בשלטון ישראל בפועל בשטחי יהודה ושומרון.

3. ניתן בחקיקה מתאימה למנוע או לצמצם דיון בבית-המשפט כמוצא, אך אינני גורס חקיקה כזאת. לא נראה לי שחקיקה אשר תחוק את ההתייחסות לחושבי יהודה ושומרון כתושבי שטח המנוחק ממדינת ישראל היא מגמה שרצוי לפעול בעדה כיום.

היורר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

אני מברכת על כל דבר שיקדם שילוב גם בחוק, כפי שהצעתי כאן רק לפני שבוע, בין מה שנקרא שני החלקים של מדינת ישראל, מעבר לזה של "הקו הירוק" ומהעבר השני לו, ולכן כמובן אני מברכת גם על בג"ץ, אבל שאלתי התייחסה יותר למישור הביטחוני.

מאחר שהם בכל זאת אזרחי מדינת ישראל ויכולה להיות מדיניות שתעודד חקיקה או החלטות חוקים של מדינת ישראל על האזרחים שם, זה אמור לגבי כל הנושאים האזרחיים, מאחר שזה תלוי ברצוננו. אבל במישור הביטחוני מדינת ישראל יכולה בהחלט להשתמש בזכותה ולומר לאזרח ירדני: אינך יכול לפגוע בביטחונה של מדינת ישראל וגם לבקש את הגנתה של מדינת ישראל.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, תשובתי היא כדלקמן: הנכונות של בג"ץ לקבל עתירות מתושבים של יהודה ושומרון ורצועת-עזה קיימת כבר שנים רבות, משש מאז שחרורם של חלקי ארץ-ישראל אלה, לכל שינוי בעניין זה יש משמעות פוליטית מויקה, לבד מן השאלה המהותית.

אנחנו מדינה הדוגלת בערכי חוק ומשפט, ואנחנו מעניקים את הזכויות האלה, שניתנות לאדם בכל הליך משפטי ולא רק שיפוטי, לכל אדם ואדם. יש פושע נאצי המובא לישראל למשפט על-פי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. אנחנו ניתן לו את כל הכלים המשפטיים, הניתנים לכל אדם בישראל.

בית-המשפט רשאי להטיל את הקנס בשיעורו המעודכן ביום כיצוע העבירה. יש הצעה לתיקון חוק העונשין שתועבר בקרוב להצעת שרים לענייני חקיקה, ולפיה ניתן יהיה להטיל את הקנס בשיעורו המעודכן ליום מתן פסק-הדין.

1902. פרסומים והתבטאויות נגד מדינת ישראל

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר המשפטים ביום ט' באדר א' התשמ"ו (18 בפברואר 1986):

אנו נתקלים בפרסומים ובהתבטאויות נגד מדינת ישראל, נגד שלטון החוק, פרסומים המסיתים למרד ולמרי אזרחי, וקריאה בגלוי להפרת חוקי מדינת ישראל ואף לביצוע פעולות טרור נגד אזרחי ישראל היהודים ונגד יהודים בעולם כולו.

להלן מספר קטן של דוגמאות: א. עורך-הדין דרוויש נאצר הגן על רוצחי בית-ההרסה בחברון, אשר שוחררו בינתיים מהכלא במסגרת החלטת השבויים האחרונה. עורך-הדין פרסם תוכרת בשם "מבצע דבירה", מלאה בדברי שבח והלל לרוצחי בית-ההרסה. (רצוף בזה תצלום קטע מהדברים). תלונתו של עורך-הדין אליקים העזני במשטרה לא נענתה. תלונתו ליועץ המשפטי לממשלה לא נענתה: ב. ימים מספר לפני הרצח של רון ורוויטל, ליד מנזר כרמזין, פרסם "הוועד הישראלי לסולידריות עם אוניברסיטת כיר-דית" כרוז בדחייה. ביום 8 בנובמבר 1984 הגיש עורך-הדין אליקים העזני תלונה למשטרה נגד "הוועד" על הפצת כרוז. מפקד נפת יהודה, סגן-ניצב דוד כהן, השיב לעורך-הדין העזני ביום 13 בנובמבר 1984: "אני תקווה שבקרוב אוכל להודיע תוצאות המשך טיפול". עברה יותר משנה. שום הודעה לא הגיעה על המשך הטיפול. ג. ד"ר מובאק עוואד התראיין ב"ג'ורנלס פוסט" ביום 25 בנובמבר 1983 ופרסם תוכרת התובעת "לוחמה נידת", ובה פירוט הפעולות שיינקטו כמרי אזרחי. (רצוף בזה תצלום). עד ליום זה לא ננקטה שום פעולה נגד הנ"ל.

ולכן, שאלותי לכבוד השר הן:

1. האם יועמדו לדין האנשים שעברו עבירה ככל אחד מהמקרים שפירטתי?
2. מדוע לא קיבל עורך-הדין אליקים העזני תשובה לפניותיו, כפי שפירטתי?
3. האם יש בדעת כבודו לפעול בנדון?

שר המשפטים מ' נסים:

1. אין זה נכון שפנייתו של עורך-הדין אליקים העזני למשטרה וליועץ המשפטי לממשלה כעניין החוכרת בשם "מבצע דבירה", שפורסמה על-ידי עורך-הדין דרוויש נאצר, לא נענתה. המשטרה כתבה לעורך-הדין דוד רותם, בא-כוחו של עורך-הדין אליקים העזני, ב-1 בדצמבר 1985, בתשובה על מכתבו של עורך-הדין דוד רותם מיום בספטמבר 1985, כי התוכרת האמורה נבדקה והבדיקה העלתה שהפרסום נמצא על גבול עבירה. עורך-הדין דוד רותם הגיש ב-31 בינואר 1986 עזר אל פרקליט המדינה על ההחלטה שלא להגיש כתב אישום נגד עורך-הדין דרוויש נאצר. בכתב יהודית צור, עוזרת בכירה ליועץ המשפטי לממשלה, השיבה לעורך-הדין דוד רותם ב-5 במרס 1986, כי המלצה המשטרה שלא להגיש כתב אישום נגד עורך-דין דרוויש נאצר מקובלת על היועץ המשפטי לממשלה, והוסיפה כדלהלן: "הטעם העיקרי להחלטה הוא שספק אם בפרסום הספר נעברה עבירה. ומשום כך, ובהתחשב במדיניות המקובלת על בתי-המשפט, אין מקום להליך פלילי".

2. שאלות אלה יש להפנות אל שר המשטרה.

1835. פרסום תוכנה של ישיבת ממשלה עלידי היועץ המשפטי

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר המשפטים ביום כ"ד בשבט התשמ"ו (3 בפברואר 1986):

בתאריך 29 בדצמבר 1985 אמר היועץ המשפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, באוניברסיטת תל-אביב את הדברים האלה: "הוזכר היום בממשלה שיעוד הצעת חוק עומדת מנוסחת ומוכנה להסדר של כל תחום העיתונות. ההצעה להסדר חוק מועצת העיתונות (הוכנה לא במשרד המשפטים) מפורטת לפרטי פרטיה, בדומה לחוק לשכת עורכי-הדין. היא קובעת שרק חבר במועצת העיתונות יוכל לעסוק במקצוע העיתונות. היא נותנת סמכות למועצת העיתונות לקביעת כללי אתיקה ולשיפוט משמעת. שיש בו הטלת עונש עד כדי הרחקה מהמקצוע".

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

האם מותר ליועץ המשפטי לממשלה לפרסם את הנאמר בישיבות הממשלה?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין לפרסם דברים הנאמרים בממשלה, אלא אם הפרסום הותר.

בלי להתייחס לשאלה אם הציטוט שעליו מסתמך השואל הנכבד הוא מדויק, הרי כיוון שנושא הצעת החוק הושם והודע עליו מחוץ לישיבת הממשלה, אין סיבה שלא לציין כי בממשלה הוזכר כי קיימת הצעת חוק נוספת.

1870. העונש על עבירה על חוק הונאה בכשרות

חבר הכנסת ש' בן-שלמה שאל את שר המשפטים ביום ג' באדר א' התשמ"ו (12 בפברואר 1986):

בעיתון "המודיע" מיום כ' בשבט התשמ"ו (30 בינואר 1986) אני למד, כי בעל איטליז חיפני, שהורשע בעבירה על חוק הונאה בכשרות והודה על כך, חייב עלידי בית-משפט השלום בחשלוש 75 שקלים חדשים כקנס.

בעקבות פרסום זה, הריני שואל את כבודו:

1. מה הוא העונש המרבי לעובר עבירה זו?
2. מתי עורכן סכום העונש?
3. האם יפעל שר המשפטים כדי לגרום לכך שעל עבירה זו אפשר יהיה להטיל עונש כבד יותר?

שר המשפטים מ' נסים:

1. חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג — 1983, התקבל ב-25 ביולי 1983 ונכנס לחוק ב-1 בדצמבר 1983.

2. לפי סעיף 14 לאותו חוק, מי שעובר עבירה לפי סעיפים 3 עד 5 וכן סעיף 7, סעיף 9 או סעיף 10, ניתן לגזור עליו מאסר שנה.

2 ו-3. בהתאם לאמור בסעיפים 61 ו-62 לחוק העונשין, הקנס שניתן להטיל אם נקבע לעבירה עונש של שנה מאסר הוא כסף 5,000 שקלים חדשים. שיעור זה נקבע בערכון של שר המשפטים בהתאם לסמכותו לפי סעיף 64 לחוק העונשין. הערכון האחרון נכנס לחוק ב-1 בינואר 1986. התיקון הקודם היה ב-1985: ושם שיעור הקנס לעבירה זו היה סכום השווה ל-2,000 שקלים חדשים. ב-1984 היה שיעור הקנס 800 שקלים חדשים. העדכוני נעשים פעמיים בשנה במוצע.

שר המשפטים מ' נסים:

ברשות היושב־ראש אומר את דעתי כמי שנענה לקראת בנינים, זו לא היתה שאלה נוספת. שאלה נוספת אפשר לשאול רק אחת.

התנאי הראשון — רמה מקצועית גבוהה מאוד.

התנאי השני — אדם שאינו מן המערכת הפוליטית. זו השליה ולא החיוב. אני לא שולל אדם מן המערכת הפוליטית. הוא יכול להיות גם אדם גדול כחוכמה המשפט, אבל הוא אינו מתאים לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה.

התנאי השלישי — אדם שיכול ומסוגל לכבוש את השקפתו בפני החוק.

שבת וייס (המערך):

אדם, כולל גם אשה.

שר המשפטים מ' נסים:

אתה מכיר את חוק הפרשנות. אדם ודאי כולל אשה. אין צל של ספק.

תכונה נוספת — אומץ לב וחוסן־שדרה.

זה קלסטרון המועמד לכהונת היועץ המשפטי לממשלה. שאותו אנסה להציע לממשלה בבחירתה.

1960. האשמות בדבר פוליטיזציה במינוי שופטים

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום כ"ד באדר א' התשמ"ו (5 במרס 1986):

יושב־ראש לשכת עורכי־הדין האשים את מערכת המינויים של שופטי ישראל בפוליטיזציה.

שאלות:

1. האם אכן מחזיק שר המשפטים בדעתו של יושב־ראש לשכת עורכי־הדין?

2. האם ייזום שר המשפטים שינויים בתהליך מינוי השופטים בישראל?

שר המשפטים מ' נסים:

1. אין שחר לטענה או לטענות שנשמעות מעת לעת בדבר פוליטיזציה במינוי שופטים. דומני, שהיה זה כשל לשון של ראש לשכת עורכי־הדין. שבוודאי הוא מצטער עליו.

2. התשובה היא: לא. נשאלתי אם אני מתכוון לייזום שינויים בתהליך מינוי השופטים בישראל, ואני מבקש לומר: לא ולא. אני חושב שהשיטה המקובלת בישראל היא השיטה הטובה ביותר בעולם, היא המוצלחת מכל השיטות המקובלות בעולם והידועות במדינות דמוקרטיות.

אני נגד בחירה על־ידי המון העם. אני נגד מינוי על־ידי נשיא מדינה — לא כמו שהדבר נעשה אצלנו, אחרי ועדת מינויים, על־ידי ועדה לבחירת שופטים — אלא כפי שנעשה בארצות־הברית, למשל, שנשיא פוליטי ממנה את בית־המשפט העליון וכו'. אני נגד שיטות אחרות שאין בהן איוון בין השיקול הציבורי לבין מינוי שופטים על דעת הציבור. על דעת הציבור פירושו: השתתפות של שרים וחברי כנסת שהם בחירי העם בוועדת המינויים לשופטים, והשתתפות הגורם המקצועי, שהוא בית־המשפט העליון, על־ידי שלושה מחבריו, ולשכת עורכי־הדין, על־ידי שני חברים שלה. זה לדעתי האיוון הטוב ביותר. לא מצאתי ולא ידועה היום בעולם שיטה טובה ממנו. אני חושב שיש מדינות דמוקרטיות המתקנאות בשיטה שלנו.

1932. מועד מינויו של יועץ משפטי אחר

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום ט"ו באדר א' התשמ"ו (24 בפברואר 1986):

כאשר הודיע היועץ המשפטי שהוא מוכן לפרוש מתפקידו, רבו הידיעות על מועמדים לתפקיד זה, ובהם אישים מתוך המערכת הפוליטית הפעילה.

שאלתי היא:

מתי מתכוון שר המשפטים להביא למינויו של יועץ משפטי חדש?

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב־ראש, השאלה היא מתי מתכוון שר המשפטים להביא למינויו של יועץ משפטי חדש. מה אני יכול לומר יותר מאשר: "בקרוב".

שבת וייס (המערך):

אפשר לשאול שאלה נוספת?

היו"ר ד' בן־מאיר:

בבקשה, חבר הכנסת שבת וייס.

שבת וייס (המערך):

ה"בקרוב" הזה הוא זמן בלתי מוגבל.

לפני שכונות אחרים הודיע היועץ המשפטי של הממשלה על כוונתו לפרוש. אני מניח ששרים רבים, וגם אתה, אדוני השר, מצטערים על כך. נוצר הרושם שזמן הכנייים הזה יימשך יותר מדי זמן. אני בטוח שהיועץ המשפטי לממשלה ממלא את תפקידו כשורה, אבל כמשרה מכובדת כזאת יש חשיבות רבה באי־זמניות.

אני רוצה לשאול אותך, אדוני השר, אם הלכטים שלך הם תוצאה של חוסר במועמדים, או של עורך במועמדים. אולי אפשר לקבל אינפורמציה על המינוי, ואז נשמח מאוד.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב־ראש, קודם כול, אני מסכים עם חבר הכנסת וייס, שמצב כזה אינו יכול להימשך, או לא רצוי שיימשך. הוא יכול להימשך, אבל לא רצוי שיימשך הרבה זמן.

מ'כאל חריש (המערך):

מה שאתה אומר מדאיג ממש.

שר המשפטים מ' נסים:

למה זה צריך להדאיג? אותך זה ודאי לא צריך להדאיג. אני צריך להיזהר בדיבורי. כל אדם רצוי שיהיה בדיבורו. לא רצוי שתקופה כזאת תימשך זמן רב.

לעצם העניין, השאלה אם יש עורך או חוסר במועמדים, תשובתי היא, שיש עורך גדול. אילו היה אפשר לתאר בפרוטוקול גם את הבעת הדין, היו מרגישים שיש הרבה שהיו רוצים להתמנות. כמובן, ייבחר האדם הראוי.

שבת וייס (המערך):

מהו הקלסטרון שאליו אתה חותר, כלי שמות?

היו"ר ד' בן־מאיר:

אני זוכר ששר המשפטים הגדיר שלושה־ארבע תכונות שהוא רוצה שתהינה ליועץ המשפטי. ואני מציע שתפנה בנושא זה לפרוטוקול.

שבת וייס (המערך):

אולי יש כל כך הרבה מועמדים חדשים עד שנשתנה הקלסטרון.

בריאיון ל"כל העיר". מיום 10 בינואר 1986, אמר סגן ראש עיריית ירושלים נסים זאב, כי צריך "ליישר את העיר העתיקה ולבנות מחדש. בלי ערבים".

באותו גיליון התפרסם, כי נסים זאב תומך בהתארגנות תושבים בשכונת נווה-יעקב, ששמה לה למטרה להרחיק מהשכונה את תושביה הערבים.

שאלותי הן:

1. האם לאחר התבטאות כזו יכול אדם להמשיך ולכהן כסגן ראש עיריית ירושלים?

2. האם ברעת משרדך לפעול כדי שלא יישנו התבטאויות בנוסח זה של נושאי משרות בשלטון המקומי?

3. מה מתכוון השר לעשות כדי למנוע מנושא משרה בשלטון המקומי לעורר התארגנות אורחים למטרה גזענית, כפי שקרה בנווה-יעקב?

חשובות שר הפנים י' פרץ:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההתבטאות שצוטטה בהקדמה לשאילתא וכיכול נאמרה על-ידי הרב נסים זאב, סגן ראש עיריית ירושלים, סולפה וצוטטה בצורה לא נכונה.

הרב נסים זאב נשאל על-ידי כתב העיתון לגבי בניית מבנה לשיירות ליד שער הכותנה, והוא ענה, שעצם בניית שיירות מעל לבית-כנסת נוגדת את ההלכה.

לאחר מכן נשאל לגבי תוספת בנייה בעיר העתיקה, והשיב, כי מבחינה תכנונית וביטחונית, עדיף לבנות בנייה חדשה מאשר לבנות על חורבות ותשתית ישנה, חוץ כדי הרחבת דרכי גישה לרווחת התושבים המקומיים.

לשאלה נוספת של הכתב, כיצד הוא מתייחס לפגיעה בחושבי המקום שייפגעו עקב הצעתו זו, השיב הרב זאב, שניתן לפצות את התושבים שייפגעו בפצוי כספי או בדיוור חלופי בשכונות הצפוניות של ירושלים, הנבנות בשכיל האוכלוסייה הערבית, כפי שנהוג גם בסקטור היהודי.

אשר לשכונת נווה-יעקב, הרב זאב הביע את דעתו לאחר פניות רבות של תושבי השכונה ולאחר פניות רבנים וראשי ישיבות, אשר ראו בדאגה רבה את העובדה שמשפחות ערביות רבות מתגוררות בשכונה זו, ואופיה של השכונה שבה הם מתגוררים משתנה בניגוד לרצונם. בעקבות פניות רבות אלה פנה הרב זאב לראש העיר במכתב מיום 8 בינואר 1986, ובו הביע את דאגתו ואת דאגת רוב תושבי השכונה, דתיים וחילונים כאחד, התפעלים לשמור על ציביונה היהודי של השכונה. כמו כן, הביע את החשש מפני התבוללות.

3. עמדותי בנוגע לפעולות לא-חוקיות קיבלו פומבי פעמים מספר בעבר, ואשחול בעזרת השם להמשיך ולפעול נגד כל פעולה הנוגדת את החוק.

1839. עיכוב תמיכת משרד הפנים למוזיאון המאירי

חבר הכנסת נ' י' שאל את שר הפנים ביום כ"ד בשבט התשמ"ו (3 בפברואר 1986):

זה זמן רב עומדת על הפרק תמיכת משרד הפנים למוזיאון המאירי, אך אין התקדמות. הבטחת הממונה על מתח הצפון לפתור את העניין בתוך ארבעה שבועות עומדת בעינה מאז מרס 1985.

אבקש לשאול את כבוד השר:

היו"ר ד' בן-מאיר:
רשות לשאלה נוספת לתבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אני מסכים עם ההערכה של שר המשפטים בדבר השיטה שלנו. גם הרגשתי שקשה מאוד לגרום למינוי פוליטי מובהק במערכת הזאת. עם זאת, אני רוצה להציג שאלה בעניין תהליך המינוי.

הוועדה שממליצה לנשיא המדינה, הנשיא לא יעמוד נגד תווה דעת הוועדה. לכן, מוטב לקרוא לה ועדת מינויים. בוועדה זו יש ארבעה נציגים של לשכת עורכי-הדין: שני נציגים של לשכת עורכי-הדין ושני חברי הכנסת. שהניסיון כשנים האחרונות מלמד שגם הם בדרך כלל עסקנים פעילים במשפחת עורכי-הדין. הם שייכים להווי של המשפחה הזאת, והמבין יבין.

שר המשפטים מ' נסים:
מה השאלה?

שבח וייס (המערך):

האם אין כאן יותר מדי כוח, עם כל הכבוד, לגילדה — וכעניינים הגילדיסטיים שלהם הם גילדה — האם זה לא משפיע? יש פה בעיה שניתן כוח לגילדת עורכי-הדין —

שר המשפטים מ' נסים:
אתה קורא לזה גילדה?

שבח וייס (המערך):

אני רוצה להוציא את עניין הגילדה, קבוצת עורכי-הדין, חבר עורכי-הדין.

שר המשפטים מ' נסים:

אני לא הייתי משתמש במלה "גילדה" לגבי עורכי-הדין, אם כי זה מקצוע סגור. אבל זה מוסדר, עדיין לא צמחה ממנו חקלה רצינית עד כדי כך שיש לחשוב על שינוי ההסדר.

אני רוצה להשיב על השאלה. יש לי ניסיון של שמונה שנים בוועדה לבחירת שופטים, כפי שהיא נקראת היום בחוק. אני יכול לומר, שחברי הכנסת שהכנסת בוחרת אותם כנציגיה בוועדה לבחירת שופטים, חברי הכנסת שהם עורכי-דין, ממלאים, לדעתי, בדרך כלל את תפקידם כראוי. לא מצאתי שנוצרת קואליציה כלשהי המעניקה משקל יתר דווקא ללשכת עורכי-הדין.

התפלגות הדיונים בדיוני הוועדה והבעת הדעות הן כאלה של ראיתי סכנה כלשהי לשום גורם, לא רק לעורכי-הדין אלא גם לשופטים וגם לא למי שנקראים. לפעמים, כלשון לא מחמיא "הפוליטיקאים" — אני לא חושב שהדבר הזה פסול. אני רוצה לראות את העולם כלי פוליטיקאים, כיצד היה מתקיים, ומי היה מקים אותו מבחינת ניהול ענייני המדינה — על כל פנים, לא ראיתי שיש משקל עודף מעל הראוי והרצוי לשום גורם מן המרכיבים של ועדת המינויים או הוועדה לבחירת שופטים, וזהו הסגולה של הצלחת הוועדה הזאת, וזהו הסגולה של האזון, שהוא אולי הטוב ביותר בעולם.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מודה לשר המשפטים. אני מזמין את שר הפנים להשיב על שאילתות.

1838. התבטאות סגן ראש-עיריית ירושלים

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר הפנים ביום כ"ד בשבט התשמ"ו (3 בפברואר 1986):

למה הנושא הזה כל כך מסוכן, והלוא יש כל כך הרבה עמותות בכל רשויות המדינה שמגישות דוח כספי ומקבלות את עזרת הרשות.

אם לאדוני יש קשר עם חברי העמותה הזאת, יש לפנות אליהם ולומר להם שיגישו דוח כספי. אם לאחר זאת העניין לא יוסדר, זו באמת תהיה בעיה חמורה, ונצטרך להתמודד איתה. נכון לשעה זו, אינני מבין מה הבעיה.

1908. ועדה לעניין ביצוע צווי הריסה

חבר הכנסת אוריאל לין שאל את שר הפנים ביום ט' באדר א' התשמ"ו (18 בפברואר 1986):

בתאריך 1 בינואר 1986, אמרת במליאת הכנסת, כי הוקמה ועדה לעניין ביצוע צווי הריסה, וכי "ראש הממשלה ביקש שלפחות כל זמן שהוועדה פועלת, ביחס לבנייה שהיתה בעבר, שהעניין יוקפא עד אשר הנושא יתברר".

שאלותי הן:

1. מהו ההרכב האישי של הוועדה?

2. כמה ישיבות קיימה הוועדה עד היום?

3. אילו בדיקות נוספות, או עבודה נוספת, עשתה הוועדה עד היום?

4. מתי צריכה הוועדה לסיים עבודתה?

5. האם אין כעצם הקמת הוועדה, היושבת כרשות ערעור או בדיקה של החלטות סופיות של בתי-משפט, משום פגיעה בעיקרון הפרדת הרשויות והתערבות מצד הממשלה בעצמאותה של מערכת בתי-המשפט?

6. האם מתן הוראה להקפיא ביצוע החלטות סופיות של בתי-משפט אינו פוגע בעצמאות בתי-המשפט כאמור לעיל, והאם הוא תואם את החוק?

תשובת שר הפנים י"ח פרץ:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הרכבה אישי של הוועדה הוא כדלקמן: מר יעקב מרקוביץ — משנה למנכ"ל משרד הפנים, יושב-ראש; עורך-דין יורם בריסלע — משנה ליועץ המשפטי לממשלה; מר אליהו בבאי — סגן מנהל מינהל מקרקעי ישראל; ד"ר יוסף גינת — עוזר בכיר לשר ויצמן; ניצב משנה יוסף לוי — ממשטרת ישראל.

2. הוועדה קיימה עד היום חמש ישיבות.

3. הוועדה ביצעה סיורים מספר ונפגשה עם יושב-ראש ועדות מקומיות לחכנון ולבנייה מהמגזר הערבי ומהמגזר היהודי. כמו כן, מרכזת הוועדה נתונים כאשר לבנייה הכלת-חוקית.

4. אינני יכול להתחייב על המועד שבו תסיים הוועדה את עבודתה. הוועדה תעשה כמיטב יכולתה לסיים את עבודתה בהקדם.

5. הוועדה אינה משמשת ערכאת ערעור, אלא ועדה לבדיקת תמונת המצב, וכעיקר לצורך גיבוש המלצות לפתרונות אפשריים לגבי הבנייה הכלת-חוקית במגזר הערבי.

6. כפי שציינתי לעיל, הוועדה אינה משמשת ערכאת ערעור. צריך להבין, שנוצר מצב מסוכן ורגיש, ויש לתת את הדעת על פתרון הולם. זהו תפקידה של הוועדה.

1. מדוע אין מעבירים תמיכה תקציבית למוזיאון המאיר?

2. מה דינו של פקיד בכיר במשרד הפנים שהתחייבויותיו והבטחותיו מופרות?

3. מדוע לא יביא השר לטיפול מיידי בעניין מוזיאון המאיר, אשר יסיים את הפרשה?

שר הפנים י"ח פרץ:

1. בין הנהלת עיריית צפת לבין בעלי מוזיאון המאיר קיים ויכוח, הנמשך זה שנים, בדבר הבעלות על המוסד וכעיקר בדבר האופן שבו ייורמו כספים מהמדינה למוסד זה. שהינו מוסד פרטי ואינו נתון לביקורת הממונה על המחוז ניסה לתווך בין העירייה לבין הנהלת המוזיאון, אולם בלא הצלחה.

מר המאיר לא גילה רצון להגיש דוח כספי מאושר לעירייה, וזו, בצדק, נמנעה מלהמליץ לפני הממונה על המחוז על מענק מיוחד למוזיאון. היו אף פניות לממונה על המחוז להעביר תקציבים למוסד זה דרך רשויות מקומיות אחרות, אולם אלה נדחו על הסף. מאחר שהן נוגדות את החוק וגם מתמיהות.

2. הממונה על המחוז נהג כהתאם להנחיות בזה שלא להמליץ על המענק, ואין בכך כל הפרת הבטחה. לא ייתכן לדרוש מבעל תפקיד לפעול בניגוד לחוק.

3. על בעלי מוזיאון המאיר למלא את חובתם של עיריית צפת בדבר הגשת דוחות כספיים, כדי שזו תוכל להביא את הבקשה לדין בוועדת ההקצבות של העירייה ולאישור חברי העירייה, ואז תוכל להמליץ לפני הממונה על המחוז על מתן מענק מיוחד למוסד זה.

בלא ביצוע הפעולות הנ"ל, לא תידון בקשת הנהלת המוסד.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת נחמן רו.

נחמן רו (המערך):

עברו שנתיים מאז נתקבלה ההמלצה של ועדת הכנסת שדנה בזה, המלצה להפוך את המוזיאון לעמותה, והוא אכן הפך לעמותה. זה אינו עסק פרטי. מדוע לאחר התעקשות ארוכה של העירייה, במשך למעלה משנתיים, לא הוגשה עזרה למוזיאון הזה? אף שמנהל המוזיאון הביא אסמכתא שיש למצוא למוסד הזה פתרון בתוך שלושים יום, עד היום לא נמצא פתרון. מדוע ממשיך משרד הפנים להמציא מחדש בכל פעם חירוצים הגורמים לכך, שהמוזיאון היפה והמיוחד הזה לתולדות היישוב היהודי בצפת ייסגר או יימכר לאחרים?

כסף-הכול דורשים ממנו להגיש חשבון אחרון. דין-החשבון כספי. מנהל המוזיאון אומר, כשביל לעשות זאת עם רואה-חשבון — זה יעלה לו 300,000 שקלים חדשים. תעבירו אליו את ההקצבה, והוא יממן בה את שכר רואה-החשבון ויגמור בזה את כל הסיפור. הדבר לא נעשה והמוזיאון נהרס.

שר הפנים י"ח פרץ:

ככל שאני מעודכן, ואני מניח שאני מעודכן היטב, גם אם מדובר כאן בעמותה — למעשה אסור להעביר כספים מהרשות לעמותה בלא קבלת דוח כספי, בה במידה שאנחנו, במשרד הפנים, נמנעים מלהעביר תקציבים גם לרשות בלא דוח כספי. אני חושב שזו דרישה מינימלית, דרישה סבירה. אינני מבין

ברצוני לציין, שבישיבה שעליה הוחלט על הקמת הוועדה השתתף נציגו של היועץ המשפטי, ולא שמעתי כל התנגדות לרעיון הקמת הוועדה. מכאן הבינתי שאין שום סתירה בין הקמת הוועדה לבין החוק.

ד. הצעות לסדר-היום

התנהגות המשטרה בעת הפגנת כהנא כיפו

במקום שהמשטרה תפסיק את האספה הפרובוקטיבית ותרחיק את הכריזמים של כהנא מהמקום, שאף רצו לפרוץ בכוח למסגד כדי להשתיק את מגבירי קול המואזין שהשמיע את תפילתו, החל הכוח המשטרתי הרכ לחקוף את הקהל הרכ באכזריות, ואנשי משמר הגבול הצטיינו בכך באופן מיוחד.

מסע הנקמה למען כהנא, שערכו אנשי משמר הגבול נגד הצעירים הערכים, מצא את ביטוי האלים כיתור במעצרו של כ"ב צעירים ערכים, ועצם השחקן היהודי יוסף שילוח. עם הצעירים נמנו שני ילדים — ג'וזאט אברשחאדה בן 14 ואיהאב בלאחא בן 16. התעללות אנשי משמר הגבול בצעירים הערכים בעת שדרפו אחריהם, ואחרי כן בעת מעצרו בתחנת המשטרה, עד אשפתם של שני צעירים לטיפול בכית-החולים — הוא פרק מחריר כשלעצמו בכל הפרשה הזאת.

חיבת הכנסת לשמוע את סיפוריהם המזעזעים של כמה מהצעירים, שעמדו מול השוטרים המסתערים עליהם כנשק ובאלות. הקהל ברח. עברול חלים סאטל, מורה במקצועו, נכח כאחד מהקהל, ניסה להתרחק מהמקום אך מצא את עצמו נרדף על-ידי שוטר שולף אקדח, והוא מספר: רצתי והגעתי רחוק, היה נדמה לי שאני שומע צעקה "אם לא תצטר, אירה בך". נעצרתי ושכבתי על הגב. הרופאים הגיעו עד אלי והתחילו לבעוט בי בכל מקום שהם יכלו. רק כשצעקתי שאני מודה, איש חינוך, הפסיקו והכניסו אותי לג'יפ למעצר.

נביל סאטל מתאר את התנהגות המשטרה כלפיו: שוטר דחף אותי, נחלקתי באבן ונפלתי על גבי. כמה שוטרים התנפלו עלי והיכו אותי באלות ובכעליהם. הם גררו אותי לג'יפ המשטרה והמשיכו להכות אותי. שאלתי את השוטר: מדוע אתם מתנהגים אתנו כאלו חיות היינו? השוטר ענה: אתם יותר גרועים מחיות. כשהגענו למשטרת יפו התעלפתי. איבדתי שוטרים תפסו אותי בידי ובגרלי וורקו אותי לתוך התחנה. דם זרם מפי ומאפי. אחד השוטרים הכניס אותי לשירותים, כשהתכופפתי דפק את ראשי בכיור ופתח לי את השפה העליונה. שמעתי אותו אומר: אני אחסל אתכם אחד אחד כיפו. אני אדאג שכל פעם שנעבור בשכונה אתם תצדיעו לנו.

איהאב בלאחא, בן 15, זכה לטיפול דומה. אחיו הגדול נעצר יחד איתו, לאחר שביקש מהמשטרה להניח לו כי הוא קטין. בתלונה שהגיש איהאב בכתב, הוא אמר: עמדת עם צעירים מספר בהפגנה כשהתחילו לעוף באבנים משני הכיוונים, אני עצמי לא ורקתי, אבל השוטר חשב אחרת. קבוצה של שוטרים התנפלה עלי והחלה להרכיב לי בכל הגוף. אחר כך סחבו אותי לג'יפ וקרעו את חולצתי. שעה חיכינו בג'יפ והם המשיכו להכות אותנו במקלות בכל הגוף. המכות נמשכו גם בתחנת המשטרה. שני שוטרים התנפלו עלי במסדרון, אחד מקדימה בעט לי בכטן, ומאחורי היכו אותי באלה. התקפלתי מכאב והתחלתי ללכת מהר. הם האשימו אותי שניסיתי לברוח. תפסו אותי בשערות והיכו אותי באגרופים ובאלות. עוד פעם במשך הערב הוציאו אותי והיכו אותי כטענה שניסיתי לברוח.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עובדים להצעה: התנהגות המשטרה בעת הפגנת כהנא כיפו, מאת חברי הכנסת חופיק טובי ומחמד ותד. בבקשה, חבר הכנסת חופיק טובי.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, האירועים בשכונת ג'בליה כיפו, ב"ב 18 בפברואר, והתנהגות המשטרה, במיוחד אנשי משמר הגבול, כלפי הצעירים הערכים בשכונה בעת הפגנתו הגזענית של כהנא שם, יש בהם כדי להאיר על גושא הגזענות.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת כהנא, אני מבקש שתוריד את הכרזה. אני מבקש שתוריד. אתה רוצה שאני אשלה מישהו להוריד? חבר הכנסת כהנא, תוריד. תודה רבה.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מקבלים חוק נגד גזענות, או אני מבקש שלא להכביר על המאבק הזה נגד הגזענות.

בשכונת ג'בליה כיפו גרים יהודים וערכים. בין הצעיר יחיא חרוב והצעירה השכנה אתי דוידה נרקמו יחסי אהבה מימי ילדות, והם החליטו לחיות ביחד, שכן פעימות לבוניהם היו חזקות משידולי המשפחות. הצעירה, שהיא כבר מבוגרת, חתמה אף במשטרה שהיא חיה עם בחיר-לבה מרצונה החופשי.

איך לא ניצל כהנא מקרה טבעי ואנושי זה? הוא החליט לערוך הפגנה גזענית מול בית משפחתו של יחיא חרוב בשכונה הערבית, ודווקא על-ידי המסגד, ודווקא כשעת התפילה, כדי להשמיע את דבריו הגזעניים, המקוממים כל כן-אנוש.

במקום שהמשטרה תמלא את חובתה ונופול בהתאם לרצונה של הכנסת, כשהגבילה את חסינותו של כהנא, ותאסור את כניסתו לשכונה, היא לא רק התירה לו לקיים את הפגנתו הגזענית בליווי כריזמו ומגבירי קול שלו, אלא ליוותה אותו בכוח רב, כדי לאפשר לו להתגרות באוכלוסייה הערבית ולהשמיע דברי נאצה וגזענות וקללות, שאין לחזור עליהם כאן, ובאותו הזמן להגן עליו ולאפשר לכריזמים שלו להיטפל לקהל הרב שנאסף כדי למחות על דברי הגזענות הנאציים שהשמיע בשחצנות רבה.

עוד לפני עריכת ההפגנה, פנה חבר הכנסת וילנר למשטרה, לפי בקשת התושבים בשכונה, וביקש שלא להתיר לקיים את ההפגנה הפרובוקטיבית של כהנא. אם לא תסכים המשטרה, אזי תורשה קיום אספה של אוכלוסיית השכונה. כאן המשטרה דחתה את שתי הבקשות. כאשר החל כהנא לצעוק "ערכים החוצה" — אין לכם מקום כאן, אני אוציא אתכם מכאן בכוח", השיב הקהל שהתאסף בכוח. כאן התחילו כריזמו כהנא לזרוק אבנים. ברור שמבין הציבור הגדול, כ-1,500, תושבי השכונה שהתקהלו במקום, נמצא מי שישב לאבן כאבן.

מחמד ותד (מפ"ס):

גברתי היושבת־ראש, חברי הכנסת, האירוע האומלל שהיה בעגמי משמש מבחינתי סימפטום לאירועים דומים שהיו וכנראה אירועים שעוד יהיו, ואני תקווה שלא יסתיימו בצורה עוד יותר מכבישת ועוד יותר טרגית מהאירוע שהיה בעגמי באותו יום מר ונמרה.

אני רוצה להוסיף על תיאורו של ידידי חבר הכנסת תופיק טובי, שאותו קצין משטרה שהתקומם, בתחנת המשטרה למראה הדם של העצורים וההתנהגות הברוטלית של השוטרים כלפי העצורים, אותו קצין שלא יכול היה לעבור לסדר למראה המזעזע, זכאי לכל השבחים. הלוואי שיהיו הרבה קצינים כמוהו בתחנות משטרה אחרות, דבר שלצער, מניסיונו ומאירועי היום־יום, עד כמה שידוע לנו, הוא נדיר.

גברתי היושבת־ראש, באותו יום שבו קיים אותו גזען את הפרובוקציה שלו, נזעקו אנשי משמר הגבול להכות ולעצור את נביל סאטל, ג'אודת אברעודה, אחמד בלאחה, איהאב בלאחה, עבדול חאלים סאטל, מוסא עוכרה, חליל אבו עג'מה, עומר סמעורי, כאשר אשמתם היא אחת — הם באופן מעשי, קולני, הרימו את קולם נגד הגזענות ונגד שיסוי יהודים בערכים וערכים ביהודים.

צריך לזכור שמלאכת השיסוי וההתגרות והשימוש בכוח אינה חד־סטרית, בריוני כהנא יצטרכו לדעת, שאזרחים ערכים יוכלו גם לענות ולתת תשובה ולשבור את ידי הבריונים, גם כאשר הם יקבלו גיבוי של אחדים מאותם גזענים במדי משמר הגבול, כפי שקרה לא רק ביפו אלא בכמה מקומות אחרים, ואם המשטרה, ואם הממסד, מעוניינים שנגיע למצב כזה, גברתי היושבת־ראש, שלא תהיה לערכים ברייה אלא להגן על עצמם, כשמצד אחד מצוי הערכי ערבי ומצד שני היהודי כיהודי, ואילו קיומו של האדם יישכח — יהיה עצוב מאוד כשלא יהיה מנוס מכך, כשההשתוללות של הגזענות — על אף הציונים שאנו שומעים מדי פעם מעל הדוכן הזה, והם שוליים ולא תשובים — תשיג את מטרתה, לא אותו גזען כהנא יהיה אחראי לכך, אלא ממשלת ישראל על מרכיביה תהיה אחראית לכך, ואיש לא יינקה, האוכלוסייה הערבית לא תהיה אוכייקט לגזענות, הרב הזה לא יעבור.

גברתי היושבת־ראש, היו שני מקרים שיכולים לשמש אינדיקציה להתפתחות שעלולה להיות להתנהגותה של המשטרה, מול "בנייני האומה" הפגינו אזרחים יהודים ואזרחים ערכים נגד הכנס של ממשיכי חוקי נירנברג, והם הביעו את מחאתם בצורה חוקית ומסודרת, אך המשטרה ראתה לנכון לטפל דווקא במפגינים החוקיים, דב ירמיה, אדם ידוע, צנוע, שתרם לקיומה של ישראל פי כמה יותר מכל אלה המסתופפים תחת תורת הגזענות, היה קורבן למעשה אלים ביותר של המשטרה ואנשי מגיב. רק ימים אחדים לאחר מכן משפחת חטיב מנווה־יעקב היתה קורבן להתנכלות של גזענים, היא וילדיה הקטנים, כשאלתם שהפגיתו לשר המשטרה, האם יודעים מי היה מאחורי ההתנכלות הזאת, והאם נעצר מישהו, ענה השר, שהם סבורים, המשטרה סבורה, שאנשי "יכ"ר" עשו זאת, אבל עדיין לא עצרו איש. מתי יעצרו? לאחר שהציגו את דלת דירתה של המשפחה ופגעו בחינוקה, שהוא בן פחות משנה, ופגעו בילדם הגדול יותר, ויורעים מנין באו הפוגעים, עדיין לא עצרו איש, כאשר יירצח מישהו אולי יעצרו את מישהו.

האם מקרה הוא שאנחנו מחברים את התנהגותה של המשטרה מול "בנייני האומה" וטיפולם בפרשת נווה־יעקב ואת טיפולם בערכי יפו? האם אפשר לראות במקרים אלה

שוטר אחד, אכזרי במיוחד, שזיהינו אותו, איים עלינו: אנחנו נהרוג אתכם, אם משהו ידבר, אנחנו נחסל אותו כשייצא מכאן.

ילד בן 14, ג'אודת אבר־שחאדה, שנפצע בצורה חמורה ביותר, מעיד: ארבעה שוטרים לקחו אותי לפרוודור והתחילו להכות אותי, דפקו לי את הראש במאפרות אחת אחת, יותר מ־15 מאפרות, זרקו אותי על הרצפה ודרכו לי על החזה, התחלתי להקיא דם.

הצעירים סאמי קאדי וחליל עג'מי ואחרים סיפרו סיפורים דומים על מכות והתאכזרות של אנשי משמר הגבול.

בין העצורים היה גם השחקן יוסף שילוח, באספה פומבית שנכחתי בה הוא סיפר על התעללות המשטרה בעצורים הערכים ומהו נגד התנהגות זו.

הנער ג'אודת אבר־שחאדה, בן ה־14, סיפר שבזמן השתוללות אנשי משמר הגבול הגיע לתחנת המשטרה קצין משטרה, וכשראה את מזהה ההתעללות החל לצעוק על אנשי משמר הגבול: מה אתם עושים? אתם מטומטמים. אז הם הרפו קצת מקורבנותיהם. הקצין אמר לשוטרים שצריך לקחת את הנערים לבית־החולים וקדם כול לרחוץ את פניהם. אחר כך נודע שאותו קצין משטרה, שהוא קצין משטרת תנועה, שמו יששכר מוראג, והוא הזומן באקראי לתתנה.

חברי הכנסת, סיפורים אלה הם מהקשים ביותר, במיוחד סיפורי הצעירים, שני אנשים, ג'אודת בן ה־14 ונביל סאטל בן 22, נלקחו לבית־החולים לטיפול. הם נלקחו לבית־החולים וולפסון, כשהגיעו, וזה המזעזע, אמר השוטר שליווה אותם לאיש הרפואה שם: תטפל קודם בשוטרים, הרופא אמר: אני אטפל במי שפגעו יותר וזקוק לטיפול מהיר. השוטרים שליוו אותם לא הסכימו לכך, ואז נלקחו אותם משם, הביאו אותם לבית־החולים איכילוב, ושם כפו את רצונם על אנשי הרפואה.

ג'אודת אבר־שחאדה מספר, שלאחר שבא הקצין והזהיר את השוטרים שיפסיקו, הכניסו אותו כדי שירחץ את פניו. אמר לו השוטר שליווה אותו: קודם כול תרחץ את הנעליים שלי מהדם שלך, והרים את הרגל כדי שהנער ירחץ את הנעליים שלו. באכזריות כזאת התנהגו השוטרים, כלפי הצעירים האלה.

חברי הכנסת, המיוחד כאן הוא לא היחס האכזרי כלפי הצעירים האלה, יש סיפורים על התנהגות המשטרה, המיוחד כאן הוא שההתאכזרות הזאת מופיעה כפעולת סולידריות עם כהנא, עם התופעה הגזענית הזאת המופיעה כסרטן בגוף התברה הישראלית.

חברי הכנסת, במיוחד כאן, אין לעבור לסדר־היום על התנהגות זו של המשטרה, העליתי את הנושא הזה, לא רק כדי להתלונן אלא גם כדי להצביע איפה יש לטפל בתופעת הגזענות המשתוללת בארץ, כשבמנגנוני הממשלה קיימים היסודות אשר נותנים גיבוי ומזינים את תופעת הגזענות.

לכן אני דורש ומציע לכנסת לקיים דיון כדי לחקור את התופעה הזאת, לא השוטרים כלכו אשמים, הם אשמים ותייבים לתת את הדין על התנהגותם, אבל הם פעלו מתוך גיבוי ומתוך הכוונה, וגם את פרצופם של אלה יש לחשוף.

לכן אני מציע לקיים דיון אשר יחליט על־חקירה ממצה של שעוריהם הזאת.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מחמד ותד באותו נושא.

כתוצאה מידידי האבנים נפצעו ארבעה שוטרים. המשטרה ביצעה 14 מעצרים, ואגב ביצוע חלק מהמעצרים לא היה מנוס משימוש בכוח. מכין העצורים — עצור אחד מאנשי כהנא, ויתרם ממיידי האבנים. העצורים כולם נחקרו ושחררו.

על רקע השתלשלות האירועים המתוארת הוגשו תלונות נגד אנשי המשטרה כגין שימוש בכוח שלא כדין. על-פי סדרי העבודה במשטרה, נחקרות התלונות שעניינן שימוש בכוח שלא כדין על-ידי החוליה הארצית כלשכת הממונה על הביקורת ועל תלונות הציבור, ואילו התלונות שעניינן כעשה במקום האירוע נחקרות על-ידי קצין תלונות הציבור שביחידה שפעלה בשטח.

בשלב הנוכחי, חרף המאמץ שהושקע, טרם הסתיימה החקירה בשני התחומים, והדברים שייאמרו להלן הם בגדר סיכום ביניים בלבד, על כל המשמעות מכך.

בנוגע לפעילות של כוח משמר הגבול בזירת ההפגנה, מחקירתם של המתלוננים ושל השוטרים עולה, כי יצירת חיץ בין שני המחנות הייתה חיונית. בשלב זה פעלו אנשי משמר הגבול בכוח סביר, תוך הדיפת הקהל ומניעת מגע פיסי בין הגושים. אומנם נעשה שימוש בכוח גם כאשר קהל המתפרעים ניסה למנוע ביצוע מעצר חוקי של מפגין, אשר ביחד עם חבריו בודד שוטר משאר אנשי צוותו ופצעו. אך כשים לב לנסיבות המקרה היה זה כוח חוקי וסביר שהופעל לאחר שמוצו האפשרויות להתגבר על התנגדות שהופעלה למניעת מעצר החשוד.

ראוי לציין כי גם לאחר שאנשי "כך" עזבו את המקום המשיכו מפגיני הנגד ליידות אבנים לעבר השוטרים. הדברים מקבלים משנה חומרה אם נתחשב בעובדה כי סמוך למקום ההפגנה איתרה המשטרה מקום מסתור שבו נעזרו סכנים ואלות.

יציא, אם כן, שכל שהדברים אמורים בסיכום ביניים לגבי התנהגות המשטרה בזירת ההפגנה, לא נמצא מקום להמליץ על נקיטה של אמצעים משמעתיים או פליליים נגד השוטרים, הואיל ופעולות המשטרה נגזרו מהנסיבות שנוצרו ומהסכנה שנוצרה במקום.

שונה המצב תכלית השינוי בנוגע להתנהגות של חלק משוטרי משמר הגבול כתוך תחנת המשטרה ביפו. כאן נטען על-ידי חלק מהעצורים כי הופעל נגדם כוח שלא כדין, ולטענת שני עצורים הם אף נדרשו לטיפול רפואי.

מחקירת המעורבים עולה, כי ככל הנראה צודק אחד מההפצעים בגרוסתו, כי שני שוטרי משמר הגבול השתמשו כלפיו בכוח במידה בלתי סבירה. היות שכך, קרוב לוודאי ששני השוטרים יועמדו לדין, אשר לתלונתו של הפצוע השני, הואיל ואין ביכולתו לזהות את השוטרים שטענתו תקפו אותם, לא ניתן לסכם כרגע את הממצאים בנקודה זו. אך ייעשה ניסיון לעמת את המתלונן עם אנשי המשטרה וייתכן שיעלה בידו לזהות את אלה שלדבריו תקפו אותו. תלונותיהם הנוספות של העצורים נמצאות עדיין בחקירה שתגיע בקרוב לסיומה.

מכאן עולה כי אין למצוא דופי בהתנהגות המשטרה במקום האירוע, אם כי יש בהחלט להצטער על כך שהדברים הגיעו לכדי שימוש בכוח וכיצוע מעצרים שניתן היה למנועם בקלות — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חבל שלקחת על עצמן לקרוא דין-וחשבון כזה.

כאמת מקרים נפרדים? האם אפשר להמשיך ולהתייחס לכל מקרה כמקרה לחוד שאותו בודקים, כמקום לבדוק אם אין בתוך המשטרה איזה כוח מסיבי שמסייע בעקיפין או במישרין לאותם גזענים שקיבלו על עצמם להעכיר את הדרישות בין יהודים לערבים במדינה?

על השאלה הזאת, גברתי היושבת-ראש, אנו מקווים לשימוע חשובה מעבר להקמתה של ועדת חקירה ספציפית, שתחקור את מה שקרה. ידוע לנו שוועדה זאת תחקור רק מה שקרה בתחנת המשטרה, ולא את מה שקרה ברחוב עג'מי מבחינת מג"ב. זה כאילו היה בסדר. האם זה היה בסדר?

אני מוצא לנכון, גם בשם חברי, להגיש שאנו נעשה את הכול על-מנת שאותה גזענות משתוללת לא חשיג אתה מטרתה. אבל אני מודיע, שכוחנו ואמצעינו מוגבלים, ואם הממשלה לא תתגייס בכל כוחה, על כל ורעותיה, לעצור את הגזענות ולהביא לפחות את החוק האומלל, המסכן, הדל, נגד הגזענות, לאישורה של הכנסת, ההתפתחות עלולה להיות חמורה. אנחנו מזהירים מפני כך.

הי"ד ח' גרוסמן:

תודה. אני אבקש מן השר ויצמן להשיב.

שר במשרד ראש הממשלה ע' יצמן:

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני עונה על ההצעה לסדר-היום בשמו של שר המשטרה הנערך מהארץ ואני ממלא את מקומו.

בפתחת דברי אני חייב לומר לגבי חלק מהדברים שנאמרו כאן בנושא הגזענות, החוק והדין שצריך להתקיים — אני בעד. את רגשותי ומחשבותי בנושא הזה אביע כאשר תהיה הזדמנות. עכשיו אני עונה לגופו של עניין על ההצעה לסדר-היום.

כאמור, מדובר באירוע מיום 18 בפברואר השנה, כאשר נערכה ברשיון הפגנה של תנועת "כך" ביפו; אני מדגיש: ברשיון. עלת ההפגנה הייתה היעדרותה של נערה בת 16 מיפו שנעלמה יחד עם חברה, ערבי מיפו בן 21. במקום נאספו כ-1,500 איש, אשר קיימו הפגנה לא חוקית נגד חבר הכנסת כהנא ותנועתו.

משטרת ישראל נערכה בעוד מועד לקדם פני הפרות סדר והתנגשויות אפסריות בין הקבוצות. ברשיון להפגנה הוגבלו אנשי "כך" על-ידי המשטרה לכל ישתמשו ברמקולים, אלא רק בקולניידי, וזאת על-מנת שלא להתסיס ולא לפגוע באוכלוסייה הערבית. לא היתה כל עילה חוקית שלא לאשר את הפגנת "כך". כמו כן, נוסף על כוח המשטרה שנכח במקום, רוכז במרחק מה כוח עתודה של משמר הגבול שמנה 60 איש.

תוך התארגנות הפגנת-הנגד החלו הרוחות להתלהט. המתקלים החלו לקלל, לגדף וליידות אבנים כאנשי "כך" ובכוח המשטרה. בריזמית נעשה שימוש שלא כדין ברמקולים של מסגד סמוך, שממנו נקראו, בין היתר, קריאות לאנשים ופסוקים מן הקוראן. המשטרה, כראותה את פני הדברים, הכריזה על ההפגנה כעל הפגנה בלתי-חוקית וכיקשה מהקהל להתפורר. תוך הדגשה שמי שלא יישמע להוראות ולא יעזוב את המקום ייעצר.

למרבית הצער, חלק ניכר מהמפגינים לא שעה לבקשת המשטרה, ומשהחלו הדברים להתגבש לכדי התפרצות המונית, הוועק כוח העתודה של משמר הגבול. כוח המשטרה יצר חיץ בין שני המחנות, ובדרך זו מנע אסון כבד שעלול היה להתרחש, אילו לא נמנע המגע הישיר בין הנצים.

הצעה אחרת לחבר הכנסת מאיר כהנא. בכקשה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

גבתי היושבת־ראש, כנסת נכבדה, השיטה של האויב בפנים, בכל מדינה, ידועה: לנסות להכפיש את החרמית של כוחות הביטחון, להמס את לבם, להפיל את רוחם, לשבור את רצונם לפעול ביד קשה, למען המדינה. כאן בישראל, הערבים, השמאלנים, הצליחו כבר במידה לא קטנה להחליש את צה"ל: הפכו אותו לשק־אגרוף המפתח להגיק כיאות לצבא יהודי. עתה בא חורו של משמר הגבול, הכוח היהודי הכי יעיל והכי מפקח. המשימה היא לשבור את משמר הגבול.

הסיפור היה כיפו, אותה יפו של שנאה ושטנה, של הפוגרומים משנות העשרים, אותה יפו שכאשר כהנא לא היה ולא הסית, וכאשר בגין לא היה ואריק לא היה וכל הפאשיסטים לא היו — שם רצחו ואנסו יהודים בדם קר.

הגענו ליפו באישור, ברשיון, להפגנה לפי החוק. עמדו שם 1,000 חושבים ערבים, ללא רשיון, ללא אישור, צעקו וגידפו. פתאום זרקו אבנים, לא רק עלינו, על המשטרה, על משמר הגבול.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת שתאמר מה הצעתך.

מאיר כהנא (תנועת כך):

בקצור ולסיים, אם אנחנו ניפול לתוך הפת הזה, של הרצון לשבור את משמר הגבול, אנחנו אבודים. תחזקנה ידיכם, משמר הגבול, חזקו והתכרכו. לכו בכוחכם זה והושעתם את ישראל.

היו"ר ח' גרוסמן:

מה ההצעה?

מאיר כהנא (תנועת כך):

אני מציע להסיר את ההצעה של חברי הכנסת טובי וחת מסדר־היום.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני חייבת לומר לכנסת, ואני רוצה לומר זאת גם לשרים: בזמן האחרון הנהיגו נוהג חדש. למעשה יש שלוש אפשרויות לפי התקנון: לדון בכנסת, או להעביר לוועדה, או להסיר מסדר־היום. בזמן האחרון השרים מבקשים להסתפק בהודעתם. לכן איני יכולה לומר שזו אינה בקשה להסיר מסדר־היום, ואני נותנת רשות לחבר הכנסת כהנא להציע הסרה מסדר־היום, אף שגם אתה, אדוני השר, הצעת להפקטור להסיר מסדר־היום.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

אני מוכן לעלות ולהציע הצעה אחרת.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה. להסיר מסדר־היום כבר הוצע, עכשיו אתה חייב להציע הצעה אחרת.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

לא הצעתי להסיר מסדר־היום. הצעתי לחכות עד תום החקירה. אני מוכן עכשיו להוסיף: לחכות עד תום החקירה ולהעביר לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

ואת הצעת קורס.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

לא, לא הצעתי קורס.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

אדוני הנכבד, אני ממלא את מקומו של שר המשטרה. תרצה לשאול שנית — תשאל שנית. אני ממלא מקומו של שר המשטרה ועונה כפי שהמשטרה דיווחה לי. על הרכה דברים שחבל אולי.

אני חוזר ואומר: יש להצטרע על כך שהדברים הגיעו לכדי שימוש בכוח ובזיוע מעצרים שניתן היה למונעם בקלות אילו התנהג הציבור כחוק. לעומת זאת, חמורה ביותר התופעה שנחשפה ככל שהדברים אמורים בהתנהגות של אנשי משמר הגבול נגד המפגנים לאחר מעצם. חקירת התלונות שהוגשו טרם הסתיימה והן נחקרות תוך מתן עדיפות גבוהה להשלמת החקירה. עם סיומה המלא ימוצה הדין עם אותם שוטרים שנהגו שלא כחוק. כמעשיהם, אם יוכחו, הם העטו קלון על עצמם ועל יחידתם, וייעשה למניעת הישנות התופעה הן במישור ההרחעתי והעונשי.

עם זאת, אין בכל האמור כדי להפחית מחומרת מעשיהם של המפגנים בהפגנת הנגד, אשר הפרו ביודעין את החוק ואת הוראות המשטרה ובכך תרמו לא מעט לכל שאירע. כמעשיהם נעברה עליהם לכאורה העבירה של התקהלות בלתי חוקית. הפרת הסדר הציבורי וחקיפת שוטרים.

לפיכך, אני מציע לכנסת להסתפק בהודעתי ולהמתין לסיום תוצאותיה של החקירה.

אם מותר לי להוסיף תוספתא משלי: אני בטוח שכאשר יחזור שר המשטרה חיים בר־לב, שאני ממלא את מקומו, הוא ימשיך בחקירה ויכנס לעומקו של העניין. בהכרח אותו קרוב ל־40 שנה, אני משוכנע שהוא ימצא את הדין עם אותם שוטרים שנהגו שלא כחוק.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מוכרחה לשאול את חברי הכנסת שהציעו את ההצעה אם הם מסתפקים בהודעת השר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אילו הציע השר לפחות להעביר את הנושא לוועדה שחשמוע את הדוח של השר.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

לאחר תום החקירה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני צריכה להתייחס להצעתו של השר. השר הציע להסתפק בהודעתו. אני שואלת אם אתם מסתפקים בהודעתו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מחמד ותר?

מחמד ותר (מפ"ם):

לא.

ויקטור שטייטוב (מפ"ם):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

כבוד היושבת־ראש, אני מוכן להוסיף: לאחר תום החקירה — להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אין פרודורה כזאת בכנסת.

יש רק אפשרות אחת: אני צריכה לשאול את חברי הכנסת אם הם מסכימים להעביר את הנושא לוועדה.

חבר הכנסת תופיק טובי?

תופיק טובי (התזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מסכים להעביר את ההצעה שלי לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מחמד ותד?

מחמד ותד (מפ"ם):

אני מסכים להעביר לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

יש בפנינו שתי הצעות, אין אפשרות שלישית, כי חברי הכנסת כבר הציעו לדון כמליאה.

מי בעד העברה לוועדת הפנים, כפי שאני מבינה? מי בעד הסרה מסדר-היום?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדת הפנים

ואיכות הסביבה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים

ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, הישיבה הבאה — ביום שני הבא בשעה 16:00, ישיבה זו נעולה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אדוני השר, אני מצטערת, אתה אמרת — ואבקש את הפרוטוקול — שאתה מוכן שידונו על זה בוועדה אחרי תום החקירה. זאת אמרת קודם, ואני אינני יודעת מה זה. לפי תקנון הכנסת אין פרוצדורה כזאת שמעבירים לוועדה אחרי תום החקירה. אין פרוצדורה כזאת.

שר במשרד ראש הממשלה ע' ויצמן:

אם אין דבר כזה ואת מבקשת ממני להחליט עכשיו מה אני ממליץ — להעביר לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

את זה אני מבינה.

אם כן, יש לפנינו שתי הצעות: להעביר לוועדה או להסיר מסדר-היום. אני צריכה לשאול את חברי הכנסת שהציעו את ההצעה אם הם מסכימים להצעת השר.

תופיק טובי (התזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מקבל.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

היו"ר ח' גרוסמן:

אין הצעה שלישית.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

יש שתי הצעות לסדר-היום, ואני רוצה להתייחס לאחת מהן.

היו"ר ח' גרוסמן:

אבל השר הציע להעביר את שתי ההצעות לוועדה, וחבר הכנסת כהנא הציע להסיר את שתי ההצעות מסדר-היום. אם כן,

הישיבה ננעלה בשעה 13:03.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות קפ"ו — קפ"ח

- א. שאלות בעל-פה.
 ב. שאלות ותשובות.
 ג. סקירת השר לענייני דתות על פעולות משרדו.
 ד. דרישה לבטל ההחלטה בדבר אישור הוראות:
 1. בצו הסדרת ייבוא טובין (הפקדה), התשמ"ו — 1986;
 2. בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1986;
 3. בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון 7), התשמ"ו — 1986;
 4. בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 9), התשמ"ו — 1986.
 ה. הצעת חוק המלווה (חברות ביטוח) (תיקון מס' 6), התשמ"ו — 1986 (קריאה ראשונה).
 ו. הצעות לסדר-היום.
 ז. סקירת שר העבודה והרווחה על פעולות משרדו.
 ח. הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 20), התשמ"ו — 1986 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ט. הצעת חוק לתיקון פקודת מגיעת הטרור (מס' 2), התשמ"ו — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 י. הצעת חוק חג המצות (איסורי חמץ), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 יא. הצעת חוק הסדרים לשעת-חירום במשק המדינה (תיקון), התשמ"ו — 1986 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יב. הצעת חוק הנויקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 יג. הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 יד. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 31), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 טו. הצעת חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 2), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 טז. הצעת חוק לתיקון חוק הספנות (הגבלת אחריותם של בעלי כלי שיט) (תיקון), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יז. הצעת חוק רשת שנייה בטלוויזיה, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 יח. הצעת חוק פנקס הכותרים (הוראות שעה), התשמ"ו — 1985 (קריאה ראשונה).
 יט. הצעת חוק לתיקון פקודת זיכיונות החשמל, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 כ. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 10) (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 כא. סקירת שר הכלכלה והתכנון על פעולות משרדו.
 כב. פיתורי מורים והשיכונים בעקבותם במערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' דנינו, ד' מגן, ור' איתן.
 כג. מושב חבר הנאמנים של הסוכנות בניו-יורק — הצעות חברי הכנסת מ' בראון, ע' לנדאו, ז' המר, ח' דרוקמן, ג' כהן וע' סלודר.
 כד. התבטאויות של הרב פרדס בעיתון "כותרת ראשית" — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
 כה. המשבר המתמשך במערכת הבריאות — הצעת חברת הכנסת א' נמיר.
 כו. צבירה מוגברת של רווחי הון ושחיקת שכר העובדים בתקופת ההקפאה — הצעות חברי הכנסת ר' כהן וח' גרוסמן.
 כז. עידוד שירות קבע של קצינים ווטרים בצבא — הצעת חבר הכנסת י' שריד.
 כח. הודעת ראש הממשלה בדבר הסדרים חדשים לניהול חיי החושבים בשטחים — הצעות חברי הכנסת ז' עטשי, ש' אלוני, א' גרנות, ב' בן-אליעזר, מ' איתן וג' כהן.
 כט. נאום חוסיין ומשמעויותיו — הצעות חברי הכנסת א' לין, ר' כהן, י' צבן, מ' מיעארי ור' נאמן.
 ל. שלטון החוק וליקויי יסוד כתחום אכיפת החוק — הצעת חבר הכנסת א' לין.
 לא. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות קפ"ו — קפ"ז

- 260 — 261. הנהגת שעון קיץ השנה — הצעות חברי הכנסת מ' חריש וא"י שפירא.
 262 — 263. התנהגות המשטרה בעת הפגנת כהנא כיפו — הצעות חברי הכנסת ת' טובי ומ' ותר.

ג. החלטה בדבר אישור הוראות המטילות פיקדון או המגדילות סכום פיקדון שהוטל

בהתאם לסעיף 3(ג) לפקודת היבוא והיצוא (נוסח חדש),
התש"ט—1979¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס וכלו (שינוי
תעריף), התש"ט—1949², מחליטה ועדת הכספים של הכנסת

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 625.
² ס"ח התש"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.
³ ק"ת, שיעורי מק"ח 603, התשמ"ו, עמ' 745.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מכס ומס קנייה

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס וכלו (שינוי תעריף),
התש"ט—1949¹, וסעיף 3(ב) לחוק מסי קנייה (טובין
ושירותים), התשי"ב—1952², מחליטה ועדת הכספים של
הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.
² ס"ח התשי"ב, עמ' 344; התשכ"ב, עמ' 44.
³ ק"ת, שיעורי מק"ח 602, התשמ"ו, עמ' 738.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטל

בהתאם לחקנה 3 לחקנות שעת-חירום (תשלומי חובה),
התשי"ח—1958¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס וכלו (שינוי
תעריף), התש"ט—1949², מחליטה ועדת הכספים של הכנסת

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175.
² ס"ח התש"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.
³ ק"ת, שיעורי מק"ח 604, התשמ"ו, עמ' 752.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מכס ומס קנייה

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס וכלו (שינוי תעריף),
התש"ט—1949¹, וסעיף 3(ב) לחוק מסי קנייה (טובין
ושירותים), התשי"ב—1952², מחליטה ועדת הכספים של
הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.
² ס"ח התשי"ב, עמ' 344; התשכ"ב, עמ' 44.
³ ק"ת, שיעורי מק"ח 602, התשמ"ו, עמ' 741.

ז. הודעת שר העבודה והרווחה בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא:

שכר לימוד במעונות-יום*

משותף שיחלץ את המערכת כולה מהמצוקה שאליה היא
נקלעה.

מסקנה 2

הוחלט להקצות משאבים מיוחדים, אשר נועדו לסייע הן
בתחום האחזקה השוטפת והן בתחום הצטיידות ושיפוצים.

לו ליוו הארגונים את טיעוניהם באזנים, כפי שנחבקשו
בהמלצת ועדת שטרית, יכולנו לאמוד את היקף הבעיה בנושא
זה.

מסקנה 3

מדי תחילת שנה מתכנסת ועידת תעריפים, המורכבת
מנציגי ארגונים, האוצר ומשרד העבודה והרווחה, אשר
מתפקידה לקבוע את העלויות במעונות-יום על-פי סל עלויות
המקובל על כל הצדדים. ועדה זו מתכנסת מדי שלושה חודשים
על-מנת לערוך את הנתונים.

לכבוד

מר שלמה הלל

יו"ר הכנסת

ירושלים

שלום רב,

הגדרן: מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא:
שכר לימוד במעונות-יום

מסקנה 1

משרד העבודה והרווחה מעריך את פועלם החשוב
והמבורך של ארגוני הנשים, הבעיות אשר פקדו את המשק כולו
לא פסחו אף על מערכת מעונות היום.

אין ו'לא היתה מצד משרדנו כל מגמה להציג את ארגוני
הנשים כאחראים בלעדית להגדלת הנטל על ציבור ההורים.
מטרתנו היתה לנסות לדרת לשורש הבעיה ולמצוא פתרון

מסקנה 4

ב-1 בנובמבר 1985 הועלו התעריפים ב-10%, הן להורים והן לממשלה, וכתוצאה מהעלאה זו כוסו כל ההתייקרויות עד אפריל 1986. בכך נמנעו ועזועים במערכת.

מסקנה 5

ההחלטה לצמצם ב-4% את מספר ילדי הרווחה המופנים על-ידי המשרד למעונות יום היא פרי אילוצים תקציביים אשר היו מנת חלקנו. מבין כלל אוכלוסיית הילדים נבחרו הילדים גילאי 3-4 משום העובדה שלגבי קבוצת גיל זו קיימות מסגרות חלופיות.

מסקנה 6

להלן טבלת השתתפות משרד העבודה והרווחה בשכר הלימוד בהתשמ"ו (יחסית לתשלום מלא):

דרגה	השתתפות מעו"ר
1	80%
2	73%
3	65%
4	58%
5	50%

דרגה	השתתפות מעו"ר
6	40%
7	31%
8	20%
9	10%
10	—

מסקנה 7

נושא אמהות לא נשואות, וזה להתייחסות מיוחדת ואוהדת, הן בשנת הלימודים התשמ"ה והן השנה.

1. סך-הכול אמהות לא-נשואות כמערכת: 282, שהן 1.1%.

2. 63% מהן מגיעות לדרגה המינימלית (דרגה 1), להשתתפות מקסימלית של משרדנו (14% בלבד מכלל האוכלוסייה מגיעה לדרגה זו).

3. 80% מכלל האמהות הלא-נשואות זוכות להשתתפות המשרד.

בכרחה, משה קצב שר העבודה והרווחה העתק: חברת הכנסת אורה נמיר, יו"ר ועדת העבודה והרווחה.

* המסקנות הונחו על שולחן הכנסת ביום י"ט בכסליו התשמ"ו, 2 בדצמבר 1985.

ח. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא הקמת כנסייה קופטית

ליד מתקן צה"ל

1. הוועדה מביעה את אמונה כי הרשויות המוסמכות ימצו עד תום את הליכי התכנון והבנייה הקבועים בחוק, הנוגעים להקמתם של מוסדות כנסייתיים קופטיים על אדמות הגובלות עם מתקני פיקוד מרכז — מצודת-כפיר.

2. הוועדה קוראת למשרדים הנוגעים בדבר לבדוק בקפדנות ולגלות עירנות לאספקטים הציבוריים של תוכנית הבנייה של הקולג' והכנסייה הקופטית, כדי שלא תחזור על עצמה הפרשה של שלוחת האוניברסיטה המורמונית בירושלים, שנגרמה לא כמעט כשל חוסר עירנות לאספקט הציבורי.

ועדת הכנסת החליטה, בישיבתה מיום 22 ביולי 1985, להעביר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יהושע מצא בנושא "הקמת כנסייה קופטית ליד מתקן צה"ל".

בדיון השתתפו נציגים מטעם צה"ל, משרד הפנים, מינהל מקרקעי ישראל ועיריית ירושלים.

מפי נציגי צה"ל שמעה הוועדה, כי צה"ל הסיר את התנגדותו לתוכנית. נציג עיריית ירושלים הדגיש, כי העירייה תומכת בהקמת הפרויקט.

לאחר ששמעה הוועדה את דברי המשתתפים, היא כיבלה את המסקנות האלה:

ט. הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא:

"אי-סיקור הולם של ביקור נשיא קוסטה-ריקה בכנסת ב"מבט לחדשות"

על-פי המלצת ועדת החינוך, הבאנו את נאום המתורגם של נשיא קוסטה-ריקה בכנסת בחדר מנכ"ל מו" (המצ"ב) מיום כ"א באדר א' התשמ"ו (2 במרס 1986). המורים יציגו אותו לפני התלמידים בשעת המחנך.

בכרחה, יצחק נבון שר החינוך והתרבות העתק: מר נחמן רז, יו"ר ועדת החינוך והתרבות.

על-פי סעיף 111(ד) לתקנון הכנסת, הריני להודיע על פעולת משרדנו בעקבות מסקנות ועדת החינוך בנושא "אי-סיקור הולם של ביקור נשיא קוסטה-ריקה בכנסת ב"מבט לחדשות":

* המסקנות הונחו על שולחן הכנסת ביום כ"ח בכסליו התשמ"ו, 11 בדצמבר 1985.

לכבוד
מר שלמה הלל
יו"ר הכנסת
נכבדי,